

ธรรมคิเบือน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมนะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาที่มีบอดนะ เวลาโลกมีบอด เห็นใหม่ ไม่มีธรรม เวลาไม่มีธรรมนี้เราทุกข์เรายากกัน นี้ภทฺทกัปป ต่อไปจะหมดยุคหมดสมัย หมดสมัย คนเราจะทำร้ายกัน จะฆ่าแกงกัน ฆ่าแกงกันเพราะอะไรล่ะ? ฆ่าแกงกันเพราะคิดว่าตัวเองจะเอาตัวรอดไป คิดว่าตัวเองจะเอาตัวรอด แต่ฆ่าแกงกันไป การสร้างเวรสร้างกรรมมันก็ต้องแตกแขนงกันไป โลกนี้จะวุ่นวายมาก แต่เวลาที่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา เห็นใหม่ โลกนี้สว่าง โลกนี้ไม่มีดมน

ถ้าโลกมีดมนมีแต่ความทุกข์ความยากนะ ถ้าโลกนี้สว่างขึ้นมา สว่างจากธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าสว่างขึ้นมาในใจของสัตว์โลก ถ้าในใจของสัตว์โลกมีคุณธรรมมันจะมีการเสียสละ มีเมตตาต่อกัน ถ้ามีความเมตตาต่อกัน โลกจะไม่ต้องเดือดร้อนจนเกินไปนัก แต่ในเมื่อมีกิเลสอยู่มันก็ทุกข์

คำว่าทุกข์นะ โลกเดือดร้อนอย่างหนึ่ง โลกเดือดร้อนเพราะโลกนี้ขาดธรรม พอโลกขาดธรรม มีแต่ไฟแต่ไฟ มีแต่ทำร้ายทำลายกัน แต่เวลาถ้าเรามีคุณธรรมในหัวใจ เห็นใหม่ ถ้ามีคุณธรรมในหัวใจมันก็ยังทุกข์ ทุกข์เพราะอะไร ทุกข์เพราะมันมีกิเลสไป นี้กิเลสพาเราเกิดมานะ เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา พุทธศาสนา เห็นใหม่ เราเกิดมาเป็นคน คุณติคุณท้าวไปเขาก็ขวนขวายของเขาเพื่อความมั่นคงในชีวิตของเขา แต่เราก็ขวนขวายของเราเพื่อความมั่นคงในชีวิตของเรา

ฉะนั้น ชีวิตของโลกมันเป็นเรื่องของไม่แปลกประหลาดเลย ในใจของเขากับในใจของเรา ก็เหมือนกัน แต่เวลาเรานะเราไปมองเขา เรามองคนอื่นเขา เราให้แต่ว่าเขามีความสุข เราให้แต่คุณประโยชน์กับเขา แต่ในตัวของเราเองเรารู้ของเราเองใช้ใหม่ว่าในใจของเราเองมันมีความทุกข์ ความยากขนาดไหน แต่ในเมื่อเกิดมาเป็นคนแล้วเราก็คงต้องดิ้นรนกันไป ถ้าดิ้นรนกันไป สิ่งนี้เป็นเรื่องของโลกใจ

ถึงว่าโลกมันร้อน ถ้าโลกมันร้อน เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราจะต้องมีหลักมีเกณฑ์ของเรา ถ้าเรามีหลักมีเกณฑ์ของเรา เราจะหันหน้าเข้าสู่ธรรม ไม่ใช่หันหน้าเข้าสู่วัดนะ ถ้าบอกหันหน้าเข้าสู่วัดมันจะมีความขยะขแย้งไป ว่าหันหน้าเข้าสู่วัด เพราะวัด นี่เวลาเขาตัดหางปล่อยวัดๆ เราว่าวัดเป็นที่อยู่ของคนสิ้นไร้ไม้ตอก แต่เวลาคนที่เขามีคุณธรรมของเขา เขาเสียสละหมดคนละ สมบัติพัสถานเขาเสียสละหมดเลย แล้วออกบวช ออกบวชขึ้นมาไปอยู่ในอารามิก อาราม คนที่ไม่มีบ้านไม่มีเรือน

คนที่เขาไม่มีบ้านไม่มีเรือนเขายังอยู่ของเขาได้ คนที่ไม่มีบ้านไม่มีเรือนเขาก็อยู่วัดอยู่วาของเขา ถือศีลประพฤติปฏิบัติธรรมของเขา ชีวิตนี้เขาก็มีความสุขของเขา แต่เวลาเราอยู่บ้านอยู่เรือนของเรา เห็นไหม คนออกทำงานใหม่ ต้องมีรถคันแรก บ้านหลังแรก รถคันแรก บ้านหลังแรกเพื่อความมั่นคงของชีวิต แล้วก็ผ่อนมันไปทั้งชีวิตเลย กว่าจะผ่อนหมดคนละแก่เฒ่าแล้ว พอแก่เฒ่าขึ้นมา ของนี้ชำรุดเสียหายไปหมดแล้วละ แต่มันก็ยังหวังของมัน ชีวิตนี้มีเท่านี้เองหรือ

ถ้าชีวิตนี้มีเท่านี้ เราเสียสละ เราทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา แล้วเราหันหน้าเข้าสู่วัด หันหน้าเข้าสู่ธรรม ถ้าหันหน้าเข้าสู่ธรรม เห็นไหม เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา แล้วประพฤติปฏิบัติที่ไหนล่ะ ประพฤติปฏิบัติอย่างไรล่ะ? เวลาประพฤติปฏิบัติณะประพฤติปฏิบัติที่ใจเรา เวลาประพฤติปฏิบัติที่ไหน? ประพฤติปฏิบัติที่ร่างกายของเรา ถ้าร่างกายของเราะ เราอาศัยวัดอาศัยวาเป็นสถานที่ประพฤติปฏิบัติเท่านั้นเอง แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม นี่ข้อวัตรปฏิบัติ

เวลาไปวัดๆ วัดคืออาราม เป็นที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีศีล นี่ข้อวัตรปฏิบัติวัดใจของเรา ถ้าเรามีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเราจะมีข้อวัตรในใจเรานะ ถ้าเรามีข้อวัตรในใจของเรา เราจะมีหลักมีเกณฑ์ มีหลักมีเกณฑ์เพราะอะไร เพราะมันเคารพตัวเอง ถ้าคนเคารพตัวเอง ถึงเวลาต้องทำสิ่งนั้น ถึงเวลาต้องทำสิ่งนี้ มันเคารพตัวเองไป แต่คนที่ไม่เคารพตัวเอง นี่ข้อวัตรปฏิบัติมันก็ไม่เอา สิ่งใดๆ ก็ไม่เอาละ สิ่งนั้นว่าเป็นความสะดวกของเรา

เพราะความสะดวกของเราอย่างนี้ใจจิตใจมันถึงได้มีคบอด จิตใจมีคบอดเพราะมันไม่รู้จัก เริ่มต้นที่ไหน มันทำสิ่งใดมันไม่มีชื่อไม่มีแป บ้านเมืองไม่มีชื่อไม่มีแปนี่ปกครองกันไม่ได้ จิตใจของเราถ้าไม่มีศีลไม่มีธรรมมันจะปกครองกันอย่างใด แต่ถ้ามีศีลมีธรรมขึ้นมา ศีลธรรมมาจากไหนล่ะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมามันมีธรรมนะ มีธรรม ธรรมเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุขนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกขั้ยาก เป็นเจ้าชายลัทธิตละ นี่ละล้าละลั้งๆ จะออกบวช คำว่า “ละล้าละลั้ง” มันเหมือนกับกลัดหนองในใจ คุณเวลาเรามีความทุกข์ความยาก เรา มีความทุกข์ความยากขนาดไหน เวลาความเศร้าโศกเสียใจในหัวใจมันบอกใครได้ล่ะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะออกประพฤติปฏิบัติ พอเวลาออกประพฤติปฏิบัติก็ละล้าละลั้งอย่างนั้นแหละ นี่ตัดสินใจออก ออกไปแล้วออกไปหาโมกขธรรมมา

ถ้าหาโมกขธรรม เวลาไปศึกษากับเจ้าลัทธิตต่างๆ ก็เหมือนเรานี้แหละ เหมือนกับเราที่เรา ออกประพฤติปฏิบัตินี้ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันยังไม่มีธรรมๆ ใจ มันยังเสี่ยงภัยอยู่ใจ มันต้องเสี่ยงภัยไปข้างหน้าว่ามันจะมีความจริงหรือไม่มีความจริง แล้วไปศึกษากับเจ้าลัทธิตต่างๆ เขาก็บอกว่าเป็นศาสดากับทั้งนั้นนะ ไปศึกษากับเขา แล้วศึกษากับเขาแล้วมันไม่มีผลตามความเป็นจริง ไม่มีผลตามความเป็นจริงเพราะในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ยอมรับ

แต่ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ววางธรรมและวินัยนี้ไว้ วางธรรมและวินัย วางธรรมและวินัย มันมีธรรมใจ ที่นี้มีธรรมเราก็มาศึกษากัน มาประพฤติปฏิบัติกัน เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าใจมันดิบ ใจเรานี้มันดิบนะ ถ้าใจเราดิบๆ อย่างนี้ เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง”

แต่นี้ใจมันดิบ ศึกษามาแล้วมันเป็นของดิบๆ...ของดิบๆ มันจะมีรสชาติไหมล่ะ ถ้าของดิบๆ มันไม่มีรสชาติ ถ้าใจมันดิบนะ นี่ถ้าเป็นธรรม เป็นธรรมขึ้นมา เห็นไหม เราศึกษาด้วยความตั้งใจ ด้วยเจตนาดีของเรา แต่ใจของเรามันดิบ ถ้าใจของเราดิบ เราศึกษาขึ้นมา รสชาติมันมีไหม รสชาติของธรรม รสชาติของธรรมนะ ในเมื่อดิบๆ ของดิบ ถ้าไม่มีของสุกเราก็อาศัยฝืนกินของดิบนั่นไป ถ้าฝืนกินของดิบนั่นเพื่อดำรงชีวิตนี้ไป

นี่ก็เหมือนกัน ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความไม่เข้าใจของเรา เห็นไหม นี่มันเป็นสัญญา สิ่งที่เป็นสัญญา ศึกษาเป็นทฤษฎีขึ้นมา แล้วใจมันเป็นคิบบๆ อยู่ที่นี่มีรสชาติสิ่งใดละ รสชาติมันก็มีของมัน มีของมันคือว่ามันเข้าใจ เราเข้าใจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนขึ้นมาเรื่องอริยสัจ เรื่องสัจจะความจริงต่างๆ สอนให้มีศีลมีธรรมขึ้นมา สอนให้เราเสียสละขึ้นมาเพื่อสร้างอำนาจสมาธิขึ้นมา ให้จิตใจมันควรแก่การงาน แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเทศน์อริยสัจต่อไปข้างหน้า

แต่จิตใจของเรา เราศึกษาของเรา เราอ่านของเราเอง เราศึกษาของเราเอง เราคิดถึงเรื่องสิ่งใดละ นี่เสวยอารมณ์ๆ เราเสวยธรรมสิ่งใดละ ถ้าธรรมอย่างนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ในเมื่อใจมันคิบบ สิ่งที่เราศึกษามันไม่มีรสชาติเหมือนใจที่มันสุข ถ้าใจที่มันสุข ใจที่สุข นี่ถ้าคนทำความสงบของใจ ใครทำความสงบของใจ ถ้าจิตสงบ พุทโธๆ ถ้าจิตสงบเข้ามา เวลามันตรีกในธรรมขึ้นมารสชาติมันแตกต่างกันนะ

รสของสมาธิก็เรื่องหนึ่งแล้ว รสของสมาธิ เห็นไหม ถ้าใจมันคิบบนะ ประพฤติปฏิบัติไปเรามาปฏิบัติธรรมกัน เราปฏิบัติธรรมกันเพื่อจะพ้นจากทุกข์เลยนะ เราปฏิบัติธรรมกัน ปฏิบัติธรรมเพื่อสร้างอำนาจสมาธิ ถ้าเราปฏิบัติธรรม ถ้าไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ก็ให้ภพชาติมันสั้นเข้า ให้ภพชาติสั้นเข้านะ เพราะการทำบุญกุศลไม่มีสิ่งใดเท่ากับปฏิบัติบูชาถวายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาเราปฏิบัติบูชาถวายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เวลาเราบอกว่าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก เป็นรัตนตรัยของเรา ถ้าเป็นรัตนตรัยของเรา ถ้าเราปฏิบัติ จิตใจของเราเป็นปุถุชนเป็นคนหนา ถ้าเราเป็นคนหนาเราจะปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งๆ ที่เราจะปฏิบัติบูชาตัวเราเอง เราทำของเราไม่ถูกต้องเพราะใจเรามันยังคิบบอยู่ ยังหวั่นไหวหวางอยู่ ทำสิ่งใดไม่ประสบความสำเร็จสักอย่างหนึ่ง

ฉะนั้น เราก็ปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เราพุทโธก็ได้ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ ล้มลุกคลุกคลานอย่างไรก็ช่างมัน พอล้มลุกคลุกคลานนี้ช่างหวั่น หวั่นเพราะอะไร เพราะสิ่งที่ล้มลุกคลุกคลานนี้ล้มลุกคลุกคลานเพราะอะไรละ? เพราะกิเลสมันก็คิบบหวาง เพราะกิเลสมันไม่ยอมประพฤติปฏิบัติธรรมไปกับเรา

เรามีเจตนา มีความเชื่อ เรามีเจตนาที่มีความเชื่อ ประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อคุณงามความดีของเรา เพื่อปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อสร้างอำนาจวาสนาบารมีของหัวใจของเรา ให้หัวใจเราเข้มแข็ง ให้หัวใจเราควรแก่การงาน ให้หัวใจเราได้พิสูจน์ตรวจสอบในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าให้มันเป็นสัจธรรม เป็นความจริงในหัวใจของเรา แต่มันยังทำไม่ได้ เห็นไหม ถ้าพุทธโศ พุทธโศไปมันก็ล้มลุกคลุกคลาน มันมีความทุกข์ความยากทั้งนั้นแหละ

งานทางโลกเขาทำขนาดไหนเขาก็ต้องอาบเหงื่อต่างน้ำของเขา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา นี่ความเพียรชอบๆ ความเพียรชอบเพื่อจะชำระล้างกิเลส ถ้าความเพียร นี่ความเพียรมันยังไม่ชอบ เพราะจิตใจมันยังติดอยู่ เวลาคนออกประพฤติปฏิบัติทุกคนก็เป็นอย่างนี้ ทุกคนเป็นอย่างนี้เพราะอะไร เราปฏิบัติเป็นปุถุชน เราเป็นคนหนาทั้งนั้นแหละ เวลาคนหนาขึ้นมาก็ต้องทำให้มันเบาบางลง ทำให้มันเบาบางลง ถ้าเบาบางลง นี่ถ้าเบาบางลงมันเป็นขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ

คำว่า “สมาธิ” จิตใจมันปล่อยวางได้ ธรรมชาติของมัน มันก็ปล่อยวางของมันเป็นครั้งเป็นคราว คุณใช้เวลาคนสบายใจขึ้นมา มีความสุขใจ มีความสบายใจ ความทุกข์มันหายหน้าไปไหนละ ความทุกข์มันไม่เห็นมากดีหัวใจของเราเลย เวลาเราทุกข์เรายาก เวลามันเครียด มันก็คิดขวางในหัวใจของเรา ทำไมความทุกข์มันเหยียบย่ำในหัวใจเราขนาดนั้น ธรรมศาสตร์พลังในโลกนี้เป็นอนิจจัง ความรู้สึกนึกคิดของเราก็เป็นอนิจจัง ความเป็นอนิจจังคือมันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แต่เปลี่ยนแปลงไปตามจรดนิสัย ตามอำนาจวาสนา มันหมุนไปโดยที่ไม่มีใครไปดูแลมัน

ฉะนั้น เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก สิ่งที่มีค่าที่สุดคือหัวใจของสัตว์โลก สิ่งที่มีค่าที่สุดคือหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรา เห็นไหม เรายังมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก ในเมื่อมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก จิตถ้ามันพิจารณา กำหนดลมก็เป็นอานาปานสติ ในเมื่อเรายังมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก แล้วเรามีสติอยู่ เรา จะสร้างคุณงามความดีของเรา

ถ้าเราสร้างคุณงามความดีของเรา เห็นไหม สร้างคุณงามความดีให้ใจของเรามั่นคงขึ้นมา ถ้าใจของเรามั่นคง เห็นไหม คุณโลกที่เขามีคุณธรรมกัน โลกที่เขาศีลธรรมมันเจริญขึ้นมา สังคมร่วมเย็นเป็นสุขเพราะอะไร เพราะจิตใจเขามีธรรม เขาเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ต่อกัน ถ้าจิตใจของเรา เราจะ

ประพฤติกปฏิบัติของเรา ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราปฏิบัติเพื่อหัวใจของเรา ถ้าเพื่อหัวใจของเรา ทรัพย์สมบัติมันจากภายในใจ นี่สิ่งที่มีค่าๆ ถ้าหัวใจมันได้ประพฤติกปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม นี่เราปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่หัวใจของเราปฏิบัติขึ้นมาแล้ว มันกำหนดพุทธโธมันมีค่าบริกรรม มันมีการงานของมัน

เวลาทำงานทางโลกเขาทำงานอาบเหงื่อต่างน้ำ เขามีแต่ความทุกข์ความยาก เราทำงานของเรา เราก็อาบเหงื่อต่างน้ำเหมือนกัน เราก็ทำหน้าที่การงานมาเหมือนกัน แต่ทำเสร็จแล้ว ทำเสร็จแล้ว เห็นไหม เวลาทำเสร็จแล้วเขาพักผ่อนกัน เขามีต่างๆ กัน เราทำเสร็จแล้วเราทำงานต่อไป เราทำงานเรื่องหัวใจของเรา สิ่งที่มีค่าๆ ใจ สิ่งที่เราทำหน้าที่การงานมาเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง เพื่อความมั่นคงของชีวิต เพื่อความมั่นคงในครอบครัวของเรา

พระก็ออกบิณฑบาตมาเพื่อเลี้ยงชีพของเรา นี่สงฆ์ สังฆะคือสังคมของสงฆ์ เราทำหน้าที่การงานของเราเสร็จแล้ว เราก็ทำของเรา ทำหน้าที่การงานของสงฆ์ ของส่วนรวมเสร็จแล้ว ข้อวัตรปฏิบัติเราทำเสร็จแล้ว เราก็ทำหน้าที่การงานของเรา เราเข้าทางจงกรมของเรา เราเข้าทำสมาธิของเรา เพื่ออริยทรัพย์ นี่ใจสิ่งทีบอกว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ แต่เราจะเอาธรรมะส่วนบุคคลใจ เราจะเอาศีล สมาธิ ปัญญาของจิตของเรา สิ่งที่มีค่าที่สุด เห็นไหม

คู่มือศึกษาธรรมมาศึกษามาโดยหัวใจดิๆ หัวใจดิๆ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเข้ามาที่ใจนี้แหละ ศีล สมาธิ ปัญญาที่เข้ามามีที่ใจ อริยทรัพย์ที่เข้ามามีที่ใจ เพราะใจนี้มีคุณค่า ใจนี้เป็นผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติ ใจนี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส ใจนี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลสนะ เวลาเกิดขึ้นมาปฏิสนธิจิตก็เกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดในโอปปาติกะก็เกิดมาเป็นเรา เกิดมาเป็นเทวดา อินทร์ พรหมนี้แหละ การเกิดมา เกิดมาจากกรรม เกิดมาจากกรรม เกิดมาก็ได้สถานะนี้มา แต่เวลาเราประพฤติกปฏิบัติขึ้นมา ประพฤติกปฏิบัติเพื่อหัวใจของเรา เพื่อหัวใจของเรามันได้พัฒนาของมันขึ้นไป

ถ้าใจมันพัฒนาขึ้นไป เห็นไหม นี่ถ้าเรากำหนดพุทธโธ เรามีค่าบริกรรมของเรา นี่มันเป็นงานภายใน มันเป็นงานอริยทรัพย์ เป็นงานที่เป็นประโยชน์กับเรา ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยใจดิๆ รสชาติมันแตกต่างกัน แต่พอเราเอาสิ่งที่ศึกษามานั้นมาประพฤติกปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริงของเรา จิตใจมันจะสุขขึ้นมา สุขขึ้นมาเป็นสัมมาสมาธิ มันจะปล่อยวางสิ่งนั้นขึ้นมา ถ้ามันปล่อยวางขึ้นมาที่รสชาติมันแตกต่างกัน

นี่ไงสิ่งที่ธรรมดียบเดือน ธรรมมันดียบๆ นะ ถ้าธรรมมันดียบๆ เห็นไหม ดียบๆ เพราะจิตใจมัน ดียบ จิตใจเป็นปุถุชน จิตใจเป็นคนหนา ศึกษาขึ้นมาด้วยความดียบๆ รสชาติมันแตกต่างกัน รสชาติแตกต่างกัน ดึกว่าคนที่เขาไม่ศึกษาเลย ไม่ประพฤติปฏิบัติเลย นั่นเขาก็เรื่องอยู่โลกๆ เลย ทั้งเขาดียบเดือนด้วย แล้วเขายังคลุกคลีอยู่กับกิเลส อยู่ได้อ่านาจอของพญามารอีก แต่เรา เรามีหู มีตา เพราะเขาดียบเดือนเขาถึงไม่สำนึก ไม่เห็นคุณค่า ไม่เห็นว่าสิ่งที่มีชีวิต นี่ชีวิตของเราที่เกิดมาเป็นมนุษย์นี้ สิ่งที่มีค่าที่สุดคือจิตใจของเรา

จิตใจนี้เกิดมาเป็นมนุษย์นะ เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วทุกข์ๆ ยากๆ อยู่ที่นี่ เป็นฆราวาสก็ทุกข์ๆ ยากๆ มาบวชเป็นพระก็ยังทุกข์ยากอยู่ ทุกข์ยากไม่จบไม่สิ้น เห็นไหม เราเกิดมาเป็นมนุษย์มันก็ทุกข์ๆ ยากๆ แล้วทุกข์ยากอย่างนี้ ทุกข์ยากจนถึงหมดชีวิต ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ถึงที่สุดมันก็หมดชีวิตนี้ไป ถึงที่สุดจิตนี้มันก็เวียนตายเวียนเกิดไปข้างหน้า แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา หน้าที่การงานของเรา เราก็ทำเพื่อดำรงชีวิต ดำรงชีวิตไว้ทำไม ดำรงชีวิตไว้เพื่อจะเอาอริยทรัพย์ เพื่อจะเอาทรัพย์ภายใน เพื่อเอาทรัพย์ความเป็นจริงของเราไป

ธรรมะเป็นของเรา ธรรมะส่วนบุคคล ธรรมะของใจดวงนั้น ถ้าธรรมะของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นถึงต้องบริกรรมพุทโธๆ ใจดวงนั้นถึงต้องใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันอบรมสมาธิ เห็นไหม ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ นี่จากดียบเดือนมันจะเข้ามาสู่ความสุข ความสุขคือความมีรสชาติใจ ถ้ามีรสชาติขึ้นมา ถ้ามันมีรสชาติแล้วมันออกพิจารณาของมันนะ ออกไปพิจารณาสิ่งใดละ เวลาออกไปพิจารณาของมัน ออกไปพิจารณาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรมขึ้นมา

ถ้าออกไปพิจารณาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรมขึ้นมา สิ่งนั้นรสชาติที่ว่าดียบเดือน รสชาติที่มันดียบ มันดียบนี้รสชาติของมันเป็นอย่างใด เวลามีความสุข เวลาทำสมาธิมันก็มีรสชาติของมันอยู่แล้ว ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันมีความแตกต่างกับความดียบ มีความแตกต่างกับจิตที่มันหนา มีความแตกต่างกับจิตปุถุชน ถ้าจิตเป็นปุถุชนคนหนา คนหนาควบคุมตัวเองไม่ได้ เวลากิเลส มันจุกกระซากลากไปก็ไปตามกิเลสมันจุกกระซากลากไปหมด คิดอย่างไรก็เชื่อมัน คิดอย่างไรก็วางใจมัน วางใจ เชื่อใจ คิดสิ่งใดก็น้อมเอียงไปกับเขาหมดเลย

แต่เวลาเรามาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก สิ่งนี้เป็นอนิจจัง ความรู้สึกนึกคิดเป็นอนิจจัง มันไม่มีอะไรเที่ยงแท้หรอก แล้วไม่

เที่ยงแท้ ถ้าเรายังย่ำคิดย่ำทำมันก็เป็นจรตนิสัย ถ้าคิดเรื่องทางโลก คิดถึงเรื่องผลประโยชน์ มันไปแต่เรื่องผลประโยชน์ คิดเรื่องธรรม มันก็ตอกย่ำแต่เรื่องธรรม ว่าเรื่องธรรมมันคืออะไร เห็นไหม เพราะใจมันดิบ

เราศึกษาของเรามาแล้ว ถ้าศึกษานี้มันเป็นเรื่องปริยัติ ใจเรายังดิบๆ อยู่ มันก็มีรสชาติเพียงเท่านั้น ถ้าเท่านั้นว่างไว้เลย ว่างไว้ ศึกษานี้เป็นแนวทางแล้ว รู้แล้วว่าเราจะไม่หลงทาง แล้ววาง วางขึ้นมา เรามีคำบริกรรมของเรา แล้วใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา นี่ทำของเราไป ถ้ามันไม่หลง มันไม่เข้าไป เราก็ทำเพื่อสร้างอำนาจวาสนาบารมี มันจะขาดทุนขาดรอนไปที่ไหน หายใจเข้าและหายใจออก เคนจกรรมเราก็อย่างก้าวเท้าของเราไป นั่งสมาธิภาวนาของเรา มันมีต้นทุนมาจากไหนล่ะ? ต้นทุนของเราก็คือชีวิตของเรานี่ไง

ต้นทุนของเรา เห็นไหม เราเกิดมา ปฏิสนธิจิตเกิดในไข่ มันเกิดมานั่งอยู่นี่ไง แล้วพอนั่งอยู่นี่แล้วเราจะทำอย่างไรต่อไป เรานั่งอยู่นี่แล้วเราก็จะมีอาชีพทางโลกนี้ใช่ไหม เราก็จะใช้ชีวิตของเราไปใช่ไหม เวลาลมหายใจขาดขึ้นมาแล้วจะไปไหนล่ะ ลมหายใจขาดแล้วเราจะกลับมาเผาศพเราเองไหม เวลาลมหายใจเราขาดไปแล้วซากศพนี้ก็ทิ้งไว้ ถ้าไม่มีญาติพี่น้องก็ให้นกกามันกินไป แต่ถ้ามีญาติพี่น้องเขาก็เผาให้เราไป เราจะเผาร่างกายเราไหม เราจะเผาซากศพเราไหม? เราก็ไม่ได้เผา แล้วเวลาสิ้นอายุขัยไป จิตมันออกจากร่างนี้ไปแล้วมันไปไหนล่ะ แต่ขณะที่ปัจจุบันนี้เรามีชีวิตอยู่ทำไมเราไม่มีความรู้สึกนึกคิด ทำไมเราไม่แสวงหา ทำไมเราไม่แก้ไขของเรา ถ้าเราแก้ไขของเรานะ ถ้าจิตใจมันสุขขึ้นมา นี่ทำสัมมาสมาธิ ถ้าจิตสงบเข้ามามันตื่นตื่น มันแปลกประหลาด

คำว่า “แปลกประหลาด” เห็นไหม มันเทียบเคียงกับจิตดิบๆ ได้ไง มันเทียบเคียงกับจิตที่เป็นปุถุชนได้ไง ถ้าจิตปุถุชนคนหนาเป็นแบบนี้ นี่มีวิชาการมาก มีปัญญามาก ทำอะไรก็ประสบความสำเร็จไปหมดเลย นั่นแหละโง่ นั่นแหละบ่วง บ่วงมันคล้องชีวิตนี้ไว้ เราเกิดมานี้มีศักยภาพ เราเกิดมานี้มีสถานะ เราเกิดมามีคนยกย่อง เราเกิดมานี้ดีไปหมดเลย นั่นแหละมันบ่วง แต่โลกบอกเกิดมาแล้วประสบความสำเร็จ เกิดมาดี นี่บ่วงมันรัดคอไว้ไง ออกไม่ได้ ถ้าออกไม่ได้นะ ถ้าไม่รู้คั่นในใจของตัว ถ้าไม่รู้คั่นในใจของตัวมันจะไปไหนล่ะ

นี่ไงแล้วเวลาพุทธธรรมะกันนะ ศึกษาธรรมมา ใจดิบๆ ศึกษาธรรมะ เวลาพุทธธรรมะกันปากเปียกปากแฉะ น้ำท่วมทุ่ง โอ๊ย! พุทธธรรมะนี้ไหลถื่นเลย แล้วมันได้อะไรขึ้นมา? มันก็ได้ความดิบเถื่อนในใจไง มันมีคุณค่าอะไรขึ้นมาในหัวใจของเราล่ะ เพราะมันไม่เป็นความจริง มันเป็นสมบัติ

ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้กิเลสมันหลอกลวง ให้กิเลสมันยึดมั่นถือมั่นว่าสิ่งนี้เรารู้ สิ่งนี้เป็นสมบัติของเรา แล้วเอามาโต้แย้งกัน แล้วมันเป็นประโยชน์อะไรขึ้นมาเห็นใหม่ นี่ธรรมะดิบบๆ

ธรรมดิลกๆ ความดิบบของใจถ้ามันศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา มันก็ดิบบไปด้วย แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราศึกษามาแล้วเราวางไว้ วางไว้ เวลาเราเริ่มต้นของเรา วางไว้ เราจะทำอาหาร เราจะทำครัวของเรา เราจะต้องเข้าครัวของเรา เราจะต้องคิดเตาของเรา ขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับการประกอบอาหาร ถ้าเราประกอบอาหารขึ้นมา มันก็จะเป็อาหาร นี่รสของธรรมๆ ใจ อาหารของเราไม่มี ดิบบๆ นี่จำเป็นต้องกิน ของดิบบๆ ก็กินของเราไป

คุณสัตว์กินเนื้อ เวลามันล่าได้มันกินดิบบๆ อย่างนั้นแหละ เพราะอะไร เพราะมันเป็นสัตว์ มันกินทำไมล่ะ? มันกินเพื่อดำรงชีวิตของมัน ก็มันเป็นสัตว์กินเนื้อ ก็ธรรมชาติของมัน สัตว์กินเนื้อมันก็ต้องล่า ถ้าอาหารดิบบๆ อย่างนั้น กินอย่างนั้นของมันไป แต่เราเป็นมนุษย์ เรามีปัญญา เราไม่กินของดิบบๆ ใจ ถ้าของดิบบๆ เราจะทำให้มันสุข สุขอย่างไร นี่ถ้าของสุข แล้วดิบบๆ เห็นใหม่ สมัยดึกดำบรรพ์ ถ้ายังไม่มีไฟ ยังใช้ไฟไม่เป็นเขากินกันอย่างนั้น แล้วอายุขัยมันก็สั้น แต่ขณะนี้ปัจจุบันนี้ โลกมันเจริญ เจริญขึ้นมาเพราะทางวิทยาศาสตร์มันเจริญ

นี่ก็เหมือนกัน เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็เป็นธรรมะโดยวิทยาศาสตร์ใจ เป็นความจริงเหมือนกัน นี่ธรรมเราเข้าใจของเรา แต่มันเป็นจริงกับเราไหมล่ะ ถ้ามันไม่เป็นจริงกับเรา ใจของเรามันก็ดิบบ ถ้าใจของเราดิบบมันก็ไม่มีรสชาติ ถ้าใจของเรามันสุขล่ะ เราทำให้จิตใจเราสุข เห็นใหม่ คุณเวลาเขาทำอาหารเขาก็ต้องมีเตา เขาต้องคิดไฟของเขาเพื่อประกอบอาหารของเขา

จิตใจของเราก็เหมือนกัน ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติของเราตามความเป็นจริง เราก็มีสติ มีคำบริกรรม เราจะทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบเข้ามา เห็นใหม่ ถ้าใจมันสงบเข้ามา จากดิบบมันก็เป็นสุข ถ้าจากดิบบเป็นสุข จากใจที่มันดิบบๆ ใจที่มันให้กิเลสตัดหาความทะยานอยากมัน ชักลากลไป เวลาบริกรรมพุทโธๆ มันก็ต้องแย่งมา แย่งหัวใจนี้กลับคืนมา

หัวใจนี้มันเรียกร้องให้คนช่วยเหลือมัน แล้วเราก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยธรรมดิลกๆ แล้วก็เถียงกันปากเปียกปากแฉะ ธรรมขององค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ข้างนอกหัวใจ แต่ใจของเราปล่อยให้กิเลสมันครอบงำ ปล่อยให้กิเลสมันข่มขี่ แล้วใจมันก็เรียกร้องความช่วยเหลือจากเราอยู่นี้ แล้วเราก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจนรู้รอบหมดแล้ว ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าใจหมด นิพพานคือความว่าง...แต่หัวใจมันต้องการความช่วยเหลือ เห็นไหม คุณนำเสนอสารหัวใจดวงนี้ใหม่ นำเสนอสารหัวใจที่ให้กิเลสมันครอบงำอยู่นี้ใหม่ แล้วเราก็ยังหลงระเรีงไปกับมัน

แต่ถ้าเราวางของเรา วางสิ่งที่ศึกษามานี้ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ! ศึกษาไปเพื่อเป็นแนวทาง เราก็เข้าใจแล้ว ศึกษาไปเพื่อประกันความหลง ศึกษาไปเพื่อความรู้เท่า พอรู้เท่าแล้วเราจะต้องประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้มันมีคุณธรรมความเป็นจริง ถ้าเราวางแล้วเรากำหนดพุทธโศของเรานี้ ถ้าเราไม่กำหนดพุทธโศของเรา เห็นไหม จิตใจของเรามันเรียกร้องความช่วยเหลือ แล้วใครจะไปช่วยเหลือมันล่ะ นี่ใครจะช่วยเหลือหัวใจดวงนี้ หัวใจดวงนี้เป็นนามธรรม ความรู้สึกนี้เป็นนามธรรมที่มีค่านะ สิ่งที่มีค่าที่สุดคือความรู้สึกของเรา สิ่งที่มีค่าที่สุดคือหัวใจของเรา หัวใจที่มีค่านี้แหละ แต่เวลาเราประกอบอาชีพทางโลก เราใช้มือของเรา เราใช้สมองของเราทำ เราใช้สิ่งที่ว่าวิชาชีพประกอบวิชาชีพขึ้นมาเพื่อเลี้ยงชีพ แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ในเมื่อใจมันเป็นนามธรรม มันก็ต้องมีนามธรรม มีคำบริกรรมเข้าไปให้ไปกำกับหัวใจดวงนี้ หัวใจดวงนี้ที่มันต้องการเรียกร้องความช่วยเหลือ แล้วใครจะไปช่วยเหลือมันล่ะ

เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้วนั่นคือวิธีการ นั่นคือสิ่งที่ชี้เข้ามาที่ในหัวใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมทั้งหลายก็ชี้เข้ามาสู่ใจของสัตว์โลกนั่นแหละ พระไตรปิฎกทั้งหมดเลยชี้กลับมาที่ใจ ให้รักษาใจของตัว แล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้มันมีคุณธรรมขึ้นมาในใจของตัว แล้วจิตใจที่เป็นนามธรรมนี้เราจะไปหาที่ไหนล่ะ ถ้ามันถึงกันปากเปียกปากแฉะ นั่นก็ลมปาก ลมปากที่เป่าออกมาจากปากนั่น แต่หัวใจมันว่าแห้ว หัวใจมีแต่ความทุกข์ความยาก ถ้าหัวใจมีความทุกข์ความยากขึ้นมา เห็นไหม ตั้งสติขึ้นมา

เราเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส บริษัท ๔ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนานี้ไว้ ถ้าฝากศาสนานี้ไว้ เราต้องค้นคว้าศาสนาให้เจอ เราต้องค้นคว้าหัวใจของเราขึ้นมา ช่วยปลดเปลื้องมันให้มันเป็นอิสระขึ้นมาให้ได้ ให้พ้นจากอำนาจของมาร ให้พ้นจากอำนาจของกิเลส

ฉะนั้น คำบริกรรมพุทธโศ พุทธโศ พุทธโศนี้พุทธธานุสติ กรรณฐาน ๔๐ ห้อง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางแนวทางเอาไว้ให้ วางแนวทางเอาไว้เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาเริ่มประพฤติปฏิบัติขึ้นมา อานาปานสติกำหนดลมหายใจเข้ามาเพื่อความสะดวกสงบ ถ้ามีความสะดวกสงบเข้ามามันเป็นสัมมาสมาธิขึ้นมาแล้ว แล้วมันจะเกิดปัญญาขึ้น เวลาเกิดปัญญาขึ้นมา นี้มีสติปัญญาขึ้นมาที่ต่อสู้กับกิเลสจนอัสวักขยญาณทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้ววางธรรมนี้ไว้ให้เรา

ฉะนั้น เวลาจิตเราคิบบ่ เราศึกษามานี้เรารู้หมดเลย เราก็อปปีมาหมดเลย แล้วทุกอย่างเอามาสวมใส่หมดเลย มันก็ไม่ใช่ธรรมขึ้นมา เพราะใจมันคิบบ่ ธรรมคิบบ่ มันไม่ใช่ประโยชน์กับใครหรอก มันศึกษามาๆ ศึกษาเพื่อประดับบารมี ศึกษาเพื่อว่าเรามีความรู้ แต่กิเลสครอบงำหัวใจให้หัวใจมันว้าเหว่ ให้หัวใจมันโดนครอบงำด้วยพญมารอยู่นั้น ถ้าเราจะปฏิบัติขึ้นมา เราวางสิ่งนี้ไว้ นี่เป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาธุ! เราเกิดมาในบริษัท ๔ เกิดมานี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับเรา เราจะเอาความจริงขึ้นมา

ถ้าเอาความจริงขึ้นมา เห็นใหม่ เราตั้งสติของเรา เรากำหนดคำบริกรรมของเรา พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ เริ่มต้นจากที่นี่ ให้จิตใจมันพ้นจากกิเลส ให้จิตใจพ้นจากการครอบงำ ถ้าพ้นจากการครอบงำ อะไรครอบงำมัน จิตใจที่เรียกร้องความช่วยเหลือ ช่วยเหลืออะไรมัน ในเมื่อหัวใจของเรา มันก็สดชื่น มันก็ดีงามอยู่แล้ว สดชื่นในอะไรล่ะ? สดชื่นเพราะว่าเราหลงตัวเอง เราหลงตัวเองใจมันสดชื่นอย่างไร มันมีอะไรให้มันสดชื่น ความชื่นบานมันมาจากไหน

มาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ก็ปลื้มใจเท่านั้นแหละ ปลื้มใจว่าแห่ม! เราเป็นชาวพุทธ เราพบพุทธศาสนา ศึกษาแล้วเป็นปัญญาของเรา...ของเราจริงหรือ ก็จำมาทั้งนั้น

วางไว้แล้วพยายามกำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธ นี่สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ถ้าสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน งานจะเริ่มต้นกันที่ไหน เขาเริ่มต้นทำงานกัน เขายังต้องมีที่ทำงานของเขา เราจะเริ่มต้นทำงานกันที่ไหน ฉะนั้น ถ้าเราจะเริ่มต้นทำงานของเรา เราจะช่วยเหลือใจของเรา ถ้าใจของเรามันโดนกิเลสครอบงำ โดนกิเลสครอบงำก็มาเสวยอารมณ์ มันก็คิดของมันไปตามประสาทที่หิวโหย คนที่ทุกข์ที่ยาก

จิต นามธรรม มันแสดงตัว คูติน้ำอยู่ในแก้ว ถ้าน้ำใส เราจะไม่รู้เลยว่าในแก้วนั้นมีน้ำหรือไม่มีน้ำ แต่ถ้าแก้วนั้นเราเอาสีเติมเข้าไป น้ำเต็มสีเข้าไป น้ำในแก้วนั้นก็เปลี่ยนสีนั้น ความรู้สึก

นึกคิด จิตที่เป็นนามธรรม จิตที่เป็นนามธรรมมันก็เหมือนน้ำใสๆ จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส แต่เวลามันคิดแล้วมันถึงจะมีตัวตนขึ้นมา

เวลาคิดนี่คิดเรื่องอะไรล่ะ? คิดเรื่องอะไรก็ทุกข์เรื่องนั้นแหละ คิดเรื่องสิ่งใดมันก็ทุกข์เรื่องสิ่งนั้น เพราะความคิดนั้น เห็นใหม่ เพราะความคิดอันนั้น จิตมันเสวยอารมณ์อันนั้น นี่จิตเดิมแท้ที่ส่องใส สิ่งที่เป็นนามธรรมๆ แล้วใครจะไปช่วยเหลือมัน ใครจะไปจับเอามันล่ะ เพราะมันหิว มันโหย มันไม่มีหลักมีเกณฑ์ของมัน มันก็คิดมาเรื่อยเปื่อยไป แม้แต่ตรีกในธรรมะของพระพุทธเจ้าก็คิดเรื่องธรรมๆ

คิดเรื่องธรรม เห็นใหม่ อวิชชามันคิด กิเลสมันพาคิด กิเลสมันคิดธรรมะ พอกิเลสคิดธรรมะ นี่จิตดิบๆ อย่างนี้กิเลสมันคิดธรรมะ พอกิเลสคิดธรรมะเราว่าเรารู้ธรรมะๆ แล้วมันช่วยเหลือใจมันได้ไหม ใจนี้ใครช่วยเหลือมัน ทั้งๆ ที่มันตรีกธรรมะอยู่ที่นี่ ใครไปช่วยเหลือมัน? มันช่วยเหลือมันไม่ได้เพราะมันขาดสติไง ถ้ามีสติ ปัญญาอบรมสมาธิตรีกในธรรมได้มีสติปัญญา มีสติตามไปๆ นี่มันปล่อย

ในเมื่อสีในแก้วนั้น สีมันไม่มีขึ้นมา น้ำก็ใส ถ้าน้ำใสขึ้นมา นี่จิตมันมีของมัน ในหัวใจนี้มีหัวใจนี้มีแต่มันเป็นอย่างไร มันเป็นอย่างไรรเพราะเรารู้มันไม่เจอ ถ้าเรารู้มันไม่เจอนะ เราจะมีคำบริกรรมพุทโธ พุทโธ เดี่ยวพุทโธ พุทโธจนกิเลสมันไปไม่ได้ กิเลสมันไปไม่ได้เพราะอะไร นี่คือพุทธานุสติ สติระลึกถึงพุทโธ พุทโธ ธัมโม นี่ระลึกถึงธรรม สังฆะระลึกถึงสังฆะ สติระลึกรัตนตรัย พุทโธ ธัมโม สังฆะ ถ้าวะระลึกพุทโธ พุทโธ พุทโธไปมันไม่ตามอำนาจของกิเลส

นี่ใจจะช่วยเหลือมัน จะช่วยเหลือใจของเรา จากที่มันดิบๆ พอมันปลอดโปร่งจากกิเลส มันปลอดโปร่งจากการครอบงำ เพราะกิเลสถ้ามันเสวยอารมณ์ไปมันมีอารมณ์ของมันตลอด มันเสวยอารมณ์ มันคิดตลอด คิดตลอดมันจะมีรสชาติของมันไป นี่กิเลสมันก็ทุกข์แท้ มันก็ไปใหญ่เลย เห็นใหม่ แล้วมันก็ทุกข์ ทุกข์ ทุกข์มาก ทุกข์จนไม่มีทางออก แล้วจะทำอย่างไรกัน นี่ศึกษาธรรมะขึ้นมากรูไปหมดเลย แต่ก็ยังทุกข์ ทุกข์อยู่นั้นแหละ แต่ถ้ามันมีสติกำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธด้วยความมั่นคงของใจ ด้วยอำนาจวาสนา ด้วยความจริงจังของเรา

ที่นี้ความจริงจังของเราละ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ในเมื่อมันมีเหตุของมัน มีการกระทำของมัน ระลึกถึงพุทโธ พุทโธ เห็นใหม่ ปัญญาอบรมสมาธิของมัน มันก็ปล่อยวางได้ ถ้ามันปล่อยวางได้ เห็นใหม่ นี่น้ำใสๆ

น้ำที่มันมีสี ถ้าน้ำเสียมันทั้งมีสีและมีกลิ่นเหม็น เวลามันคิดแต่เรื่องอารมณ์ร้อนๆ คิดแต่ความทุกข์ความยาก นี่มันทุกข์ด้วย มันทั้งมีสีมันทั้งมีกลิ่น มันทุกข์ยากไปหมดเลย แต่เวลาพุทโธ พุทโธ กลิ่นมันก็เริ่มเบาลง กลิ่นมันเริ่มเบาลง เราเริ่มพยายามทำให้น้ำสะอาดขึ้นมา ทำให้หัวใจเรามีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา ถ้าหัวใจมีหลักมีเกณฑ์ เห็นไหม นี่ไงที่จิตมันร้องเรียกความช่วยเหลือ ร้องเรียกความช่วยเหลือ เราจะไปช่วยเหลือใคร

คูเวลาเป็นหมู่เป็นเพื่อนกัน คนหนึ่งทุกข์ยากเราลงไปช่วยเหลือเขาได้ เขาไม่พอใจขึ้นมา เรายังพาเขาหลบหนีก็ยังไม่ได้นี้ เป็นบุคคล นี้เป็นธาตุ นี้เป็นวัตถุที่ภายนอก แต่ความคิดละนามธรรมละใครไปคุมมัน ใครจะไปช่วยเหลือใคร ใครจะไปอุ้มใคร แต่ถ้ามีสติมันต้องอุ้มตัวมันเอง นี่ไงปัจจัยตั้ง สันทิฏฐิโก นี่มันต้องรู้เองขึ้นมา มันต้องพัฒนาตัวมันเองขึ้นมา แต่การพัฒนาตัวเองขึ้นมา มันพัฒนาขึ้นมาด้วยสติ ด้วยปัญญา ด้วยการกระทำของเรา สิ่งที่ศึกษามาๆ ที่ไม่รู้ไม่รู้วางไว้หมดเลย แล้วทำของเราขึ้นมา พุทโธ พุทโธ พุทโธ ขณิกสมาธิมันสงบได้ พอสงบได้ละ ถ้าสงบแล้วเดี๋ยวออกแล้ว นี่เราก็อุ้มพุทโธต่อไป ถ้าพุทโธต่อไป ถ้ามันไม่ยอมพุทโธเราก็อุ้มปัญญาหาเหตุผลผลของเรา เราทำของเราขึ้นไปนะ นี่มันจะสุขขึ้น เห็นไหม

เข้าครัวแล้วเราจะคิดไฟของเรา ถ้าเราคิดไฟของเราได้ เรามีเตา นี่ความร้อน เราจะทำอาหารของเรา ถ้าทำอาหารของเรามันจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าจิตมันสุขนะ มันไม่ดิบ ธรรมดิบๆ มันก็รสชาติอย่างหนึ่ง ถ้ามันมีไฟขึ้นมา อาหารสิ่งใดก็แล้วแต่ เวลาเราลงไปประกอบอาหาร กลิ่นของมันจะหอม กลิ่นของมันชวนน้ำลายสอ กลิ่นของมันนี่ไอ้โฮ! มันอยากกิน อยากจะได้อรชชาติมัน

นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันสุข รสชาติของมันแตกต่างกัน รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง ไร รสของสมาธิธรรม ถ้าวรชชาติดิบๆ...ดิบๆ มันก็ได้กลิ่นอย่างนั้น กลิ่นดิบๆ กลิ่นที่เราเรารู้ อยู่ เห็นไหม ไม่ต้องไปดมที่ไหนนะ ดมที่ร่างกายเรานี้ ร่างกายเรามันก็ของดิบๆ อยู่อย่างนี้ ของเนาของเสียวอยู่นี้ มันก็ดม มันอยู่กับเราอยู่แล้ว ของดิบๆ มันอยู่กับเราอยู่แล้ว แต่จิตใจมันไม่เคยสุข ถ้าสุขขึ้นมาทีหนึ่ง กลิ่นมันแตกต่างกัน ทั้งกลิ่น ทั้งรส ทั้งชาติมันแตกต่างกันทั้งนั้นแหละ ถ้าแตกต่างกันนี้มันไม่ดิบ พอมันไม่ดิบขึ้นมา พอมันพิจารณาในธรรมมันตื่นตื่นมาก

สิ่งที่เราศึกษาธรรมๆ กัน เราศึกษานี้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาธรรมมันเกิดนะ ความสงสัย เวลามันเกิดขึ้นมานี้มันผุดขึ้นมาในใจเลย ในใจมันผุดออกมาเลย เป็น

ธรรมะเลย อ้าว! ธรรมะต้องศึกษาตำราไม่ใช่หรือ อ้าว! แล้วธรรมะมันเกิดจากใจได้อย่างไรล่ะ นี่มันผุดออกมาได้อย่างไรธรรมะอย่างนี้ เห็นไหม เวลาธรรมมันเกิด อำนาจวาสนาของคน ถ้าคนที่สร้างสมบุญญาธิการมานะมันมีอำนาจวาสนาบารมีของใจดวงนั้น

ถ้าใจดวงนั้นเรียกร้องการช่วยเหลือ ใจดวงนั้นมีความทุกข์ ความยากมากแล้วไม่มีใครช่วยเหลือมัน ทั้งๆ ที่มีธรรมในหัวใจนะ มีธรรมในหัวใจ แต่กิเลสมันมีอำนาจมากกว่า กิเลสมันก็ครอบงำของมันไว้ แต่เวลาเราปฏิบัติของเราไป เราพุทธโธของเราไป เราปัญญาอบรมสมาธิของเรา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามา ธรรมมันผุดขึ้นมา ธรรมผุดขึ้นมาเป็นข้อๆ เลย เป็นบาลีก็มี เป็นภาษาไทยก็มี เป็นภาษาที่เราารู้ได้เลย นี่มันผุดขึ้นมาเลย

“เราปฏิบัติแล้ว เราจะสิ้นกิเลสแล้ว เราจะพ้นพระอรหันต์แล้ว” นี้อย่างนี้มันหลอก มันผุดออกมา ถ้าคิดๆ มันขึ้นมาเลย แต่ถ้ามันสุกละ สิ่งที่ทำขึ้นมา เวลาธรรมมันผุดขึ้นมา ธรรมผุดขึ้นมาเราก็เสวย เพราะมันเป็นธรรม นี่มันผุดขึ้นมา นี่แห่ม! ตื่นเต้น โอ้อโฮ! มันผุดขึ้นมาจะมันน่าแปลกประหลาดมหัศจรรย์ นี่ธรรมผุด ถ้าจิตใจคิดๆ มันก็หลงระเริงไป แต่ถ้าจิตใจมันสุกขึ้นมาจะ สิ่งนี้ในเมื่อธรรมมันผุดขึ้นมาก็คือธรรม

แต่ถ้าหลวงตาท่านบอกว่ากิเลสมันผุด กิเลสมันผุดเพราะอะไร เพราะเวลามันผุดขึ้นมาแล้วมันผุดขึ้นมาเป็นธรรมเลย เป็นข้อๆ เลย แล้วก็บอกว่าฉันเป็นผู้วิเศษ โอ๊ย! ฉันรู้ธรรม ฉันบรรลุธรรม พอฉันบรรลุธรรมแล้วฉันก็รู้ของฉัน มันเกิดทิวฐิเกิดมานะ แล้วมันเกิดอยากได้ออยากได้ออยากได้ออยากได้อนี่ ใจกิเลสมันเกิด เห็นไหม แต่ถ้าคนมีสติ ถ้าจิตมันสุก มันรู้ใจว่าธรรมมันผุดขึ้นมา นี่มันเป็นของเดิม มันเป็นสิ่งที่อยู่ในใจมันผุดออกมา ถ้าผุดออกมาแล้วเราก็ทำความสงบของใจเข้าไปมากกว่านี้ พอมากกว่านี้ เวลามันออกพิจารณาของมันนะ ออกพิจารณาของมัน มันจะเกิดขึ้นมา

ถ้าออกพิจารณานะ นี่เวลาถ้าจิตมันออกพิจารณา ถ้าจิตมันทุกข์มันยากมันก็ปฏิบัติสัมลูกคฤกคฤกคฤก เวลาจิตมันจะออกวิปัสสนานะ ออกใช้ปัญญา ถ้ามันเถื่อน คูสติคนเถื่อน สังคมเถื่อน ถ้าสังคมเถื่อนนะ ประเทศวิไลซ์ที่เขาพัฒนาแล้ว เขาพยายามจะเสนอกติกาต่างๆ เพื่อจะทำให้สังคมนั้นอยู่ในกรอบ ให้สังคมนั้นอย่าเถื่อนอย่าถ้อย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราออกพิจารณาด้วยปัญญา เวลาออกพิจารณาด้วยปัญญานะ นี่จิตมันสุกแล้วแหละ จิตมันมีสัมมาสมาธิแล้วออกพิจารณาของมันไป กิเลสมันก็ยังขวางอยู่ เห็นไหม มันเถื่อนของมันนะ สังคมเถื่อน เถื่อนด้วยอะไร? เถื่อนด้วยกิเลส เถื่อนด้วยกิเลสตัดหาความทะยาน

อยาก เดือนด้วยวิชาในหัวใจใจ ถ้ามันเดือนขึ้นมามันตีความแตกต่างกันไป เวลามันถ้อยมัน เดือนของมัน มันไม่มีวัฒนธรรม ไม่มีวัฒนธรรมนะ

คุณเวลาคอนเดือนมันก็เอาขวานจามหัวเท่านั้นแหละ เจอใครมันก็เอาขวานจามหัวเลยเพราะ สักคมของเขาเป็นอย่างนั้น เวลาจิตใจของเรามันสงบขึ้นมา จิตใจเวลาสงบขึ้นมาแล้ว เวลาจะออก ประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันก็เดือนไปอีก พอเดือนขึ้นไปนะ พอถึงใดที่เกิดขึ้นมาก็เชื่อใจ “สิ่งนี้เป็น ธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม” นี่มันเดือนของมันนะ ถ้าธรรมะดียบเดือนนะ เวลามันไม่มีเหตุไม่มีผล ที่นี้ไม่มี เหตุไม่มีผล คุณสิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นความรู้สึกนึกคิด ถ้าจิตใจของเราเป็นแบบนั้น เวลา แสดงกิริยาออกมาที่มันเดือนใหม่

คุณกรรมฐานเรา พระปานะ ไม่ใช่พระเดือน พระป่าคืออยู่ป่าอยู่เขา อยู่ในที่สงัดวิเวก ไม่ใช่ ป่าเดือน ถ้าป่าเดือนขึ้นมามันไม่มีหลักมีเกณฑ์ ความเป็นป่าเดือน เอาทิฐิฐิมานะ เอาความรู้ ความเห็นของเราที่ขยจะไปกดขี่เขา เอาทิฐิฐิมานะบังคับให้คนเชื่อถือตามตัว เอาทิฐิฐิมานะของ ตัว มันไม่ใช่ธรรม ถ้ามันเป็นธรรมนะ...นี่อวดคือทิฐิฐิมานะ เห็นไหม อวดตา อนัตตามันเป็น อย่างไร ถ้าอวดตา ถ้าเอาความถ้อยความเดือนในใจว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ เพราะอะไร เพราะจิตมันสงบ ขึ้นมา จิตมันสงบมา จิตสงบพิจารณาธรรมๆ ถ้าพิจารณาธรรมเป็นความจริงขึ้นมามันก็จะ เป็น ธรรมขึ้นมา

ถ้าพิจารณาธรรมไม่เป็นความจริงละ พิจารณาธรรมด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยากละ คุณดูความเดือนของมัน เห็นไหม จะผู้ดี จะนุ่มนวลอ่อนหวานขนาดไหน เวลาความเดือนของมัน ความเดือนก็ความเอารัดเอาเปรียบไป ความเดือนของมันคือความหลอกลวงในใจของตัวใจ ถ้าใน ใจของตัวมันยังหลอกลวง มันยังปลิ้นปล้อนในใจของตัว มันจะเอาธรรมะที่ไหนไปอบรมคนอื่น เขา นี่ไงความเดือนของมัน เดือนด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เดือนด้วยกิเลสที่มันครอบงำ ในใจ

จิตใจนี้เรียกร้องความช่วยเหลือเราก็ช่วยเหลือ เราก็พยายามรักษาใจของเราจนมันสงบ ระวังเข้ามาได้ แล้วเวลาออกใช้วิปัสสนาไปมันยังถ้อยเดือนของมัน มันไม่มีวัฒนธรรมของมัน ถ้า มีวัฒนธรรม วัฒนธรรมมันเกิดมาจากสิ่งใด? วัฒนธรรมก็เกิดจากการมาอบรมนะ คุณลูกของเรา หลานของเรา เราจะให้เป็นคนดีขึ้นมาเราต้องอบรมดูแลเขา อบรมดูแลเขาว่าสิ่งใดทำได้ สิ่งใดทำ ไม่ได้ สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ

เวลาจิตของเราถ้าสงบแล้ว ถ้ามันออกพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม ถ้ามันพิจารณาของมัน เห็นใหม่ นี่มันต้องอบรมมัน อย่าให้มันถ้อยเถื่อน ถ้ามันถ้อยเถื่อน มันถ้อยเถื่อนด้วยอะไร? ถ้อยเถื่อนด้วยกำลังของกิเลสใจ กำลังของกิเลส เห็นใหม่ คุณใช้เวลาทำความสงบของใจเข้ามาเราลงทุนลงแรงขนาดไหน เราตั้งใจของเราขนาดไหน จิตใจมันถึงสงบเข้ามา พอสงบเข้ามาแล้วเวลาออกไปวิปัสสนา ออกไปเพื่อประกอบ นี่เปิดครัวแล้ว จุดไฟแล้ว ตั้งเตาแล้ว พยายามจะทำอาหารแล้ว พอทำอาหารขึ้นมา คุณสิดิชอบ งานชอบ เพียรชอบ เครื่องปรุงมันก็พร้อมแล้ว แต่ทำไมมันปรุงอาหารขึ้นมาไม่ได้ มันทำให้เป็นอาหารขึ้นมาไม่ได้ ของหามาแล้วปล่อยให้มันเสียมันเน่า

ของควรทำอย่างหนึ่ง มันไปทำอีกอย่างหนึ่ง ของควรที่จะวิปัสสนาเข้ามา ควรใช้ปัญญาเข้ามาเพื่อชำระล้างกิเลส มันกลับเอาออกไปพ้นหัวตัวเอง มันถ้อยถ้อยใจ มันเอาขวานจามหัวตัวเอง คิดว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรมใจ แล้วก็เวลามันถ้อยเถื่อนขึ้นไปแล้ว เวลาแสดงธรรม เวลาจะออกไปเป็นหลักเป็นเกณฑ์ “อย่างนี้เป็นธรรม อย่างนี้เป็นธรรม” เป็นธรรมอะไร

เป็นธรรมมันต้องเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเราสิ เป็นธรรมมันต้องรักษาใจเราขึ้นมาให้ใหม่ ใจของเราที่มันทุกข์มันยากกันอยู่ที่นี่ มันเรียกร้องความช่วยเหลือกันอยู่ที่นี่ แต่เวลามันถ้อยเถื่อนขึ้นมามันกลับไปพ้นหัวใจ เขาให้พ้นกิเลส เขาให้ชำระล้างกิเลส เขามีวัฒนธรรมของเขา เขาฝึกหัดของเขา เขารักษาคุณงามความดีของเราเพื่อให้มันเป็นจริตเป็นนิสัย เพื่อคุณงามความดี แต่ในเวลาจิตสงบขึ้นมา มีสมาธิ มีกำลังขึ้นมา มีกำลังในหัวใจขึ้นมา ควรจะทำประโยชน์ขึ้นมา ทำไมไปทำร้ายตัวเองซะ ทำไมไปทำลายโอกาสของตัว ทำลายคุณธรรมในใจของตัวให้มันเป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากไป คุณธรรมคิเบื่อนมันเป็นอย่างนี้

แต่ถ้าเป็นความจริงเราจะไม่คิเบื่อนนะ ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามา ใจให้มันสงบระงับเข้ามาให้เป็นประโยชน์กับเรา แล้วเวลาจิตใจมันถ้อย ถ้อยถ้อยอยู่แล้ว กิเลสมันพาไปถ้อย คุณสิดิชอบอย่างหนึ่งนะ มารยาทอย่างหนึ่งนะ เวลาเราพูดกันด้วยมารยาทสังคมนะ เราพูดความจริง เราไม่กล้าพูดความจริงที่มันคิดออกมา เวลาความคิดเกิดขึ้นมาในใจไม่มีใครกล้าพูดออกมาว่าเราคิดอย่างนี้

นี่ก็เหมือนกัน ความถ้อยของมัน ความถ้อยของมันที่มันครอบคลุมหัวใจของตัว นี่แล้ว เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ธรรมที่วางไว้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา จิตใจที่สะอาดบริสุทธิ์ เสวยวิมุตติสุขแล้ววางธรรม

และวินัยนี้ไว้ ธรรมนี้เป็นธรรมของผู้ที่สะอาดบริสุทธิ์ ธรรมนี้ก็เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นธรรมของพระอรหันต์ที่แสดงไว้ แล้วเราศึกษาขึ้นมาด้วยหัวใจดีๆ เราก็เอามาเป็นสมบัติของเราว่าเป็นความรู้ๆ ของเรา

แต่เวลาปฏิบัติเข้าไป เจอเป็นความจริงขึ้นมา พอไปเจอกิเลสก็ไปเจอกิเลสตามความเป็นจริง กลับไม่รู้จักกิเลส ให้กิเลสมันหลอกลวง ให้กิเลสมันชักนำ ให้กิเลสมันถือน้อย ทำให้โอกาสของจิตนี้หมดโอกาสไป แล้วเวลาวิปัสสนาไปมันก็หลงไหลไปว่าธรรมที่เกิดขึ้นๆ แต่แสดงออกไป แสดงออกไปด้วยความถื่อนของมัน โดยอ้างอิงธรรมะนะ โดยมารยาทสังคมนา เวลาพูดขึ้นมาที่พูดด้วยความดีงาม แต่ในหัวใจของตัวมันเป็นความจริงไหม? มันไม่เป็นความจริงเพราะอะไร เพราะมันเป็นความถื่อนถื่อนของมัน ถ้าความถื่อนถื่อนของมัน แล้วเราจะจัดการกับมันอย่างไร

ถ้าเราจัดการกับมัน จัดการกับมันด้วยข้อเท็จจริง ด้วยความเป็นจริง ถ้าด้วยความเป็นจริงนะ ทำความสงบของใจเข้ามาแล้วอบรม อบรมด้วยวิปัสสนา ถ้าวิปัสสนานี้มันจะอบรมหัวใจดวงนี้ ถ้าหัวใจมันเจอสิ่งใด พิจารณาสิ่งใดเป็นความจริงหรือ เป็นความจริงหรือเป็นความจำ เป็นสิ่งที่เราพิจารณาไปแล้วมันเป็นข้อเท็จจริงหรือ ถ้าข้อเท็จจริงมันให้ผลเป็นอย่างนี้ใช่ไหม

นี่เวลาพิจารณา เราพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม เวลามันปล่อยมันปล่อยอย่างไร ถ้ามันปล่อย ทำไมมันถึงปล่อย ถ้ามันปล่อยขึ้นมา ปล่อยเป็นความจริงหรือ คุณก็พา คุณสิ่งการต่อสู้กันดี นี่เขามีลูกกล่อลูกชน สงครามเวลาเขาปะทะกันนะ เขาถอย ถอยเพื่อล่อให้ออกมา เขาถอย เห็นไหม เขาถอยออกมาเพื่อให้กองทัพนั้นตามมา แล้วเขามีการโอบล้อม มีการทำลาย กองทัพทั้งกองทัพนี้โดนย่อยสลายไปด้วยอำนาจการยิงของศัตรูกันหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาพิจารณาๆ ที่ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม เวลาพิจารณาธรรมไปแล้วนี่ว่าเป็นธรรมๆ กิเลสมันตลบหลังเอา กิเลสมันตลบหลัง กิเลสมันชักนำไป แล้วเอาสิ่งใดเป็นธรรมขึ้นมา ถ้าสิ่งเป็นธรรมขึ้นมามันต้องเป็นความจริง อริยสัจมีหนึ่งเดียว ธรรมะมีมาตรฐานเดียว ไม่มี ๒ มาตรฐาน ไม่มี ๓ มาตรฐาน ไม่มีตามแต่อารมณ์ของตัวที่จะให้มันเป็นตามนั้น เพราะความถื่อนถื่อนของมัน มันถึงบอกว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ ด้วยอารมณ์ของมัน ด้วยความรู้ความเห็นของมัน แล้วความเป็นมันแล้วมันพาเราไปไหนล่ะ? พาหัวใจของเราให้ลุ่มจม

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ ขณะนี้เราเกิดมาเป็นคน เราเกิดมาเป็นคน คุณออกมาปฏิบัติ ออกมาบวชเป็นพระเป็นเจ้า ถ้าเราปฏิบัติเป็นพระเป็นเจ้า เราทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรานะ สิ่ง ที่ประพฤติปฏิบัติไม่ปฏิบัติกับใครเลย คุณเราจะอบรม เราจะอบรมให้มันเป็นศิวิไลซ์ ไม่ให้มีความถ้อยเถื่อนในใจ ถ้ามันถ้อยเถื่อนในใจ มันสุขเอาเผากิน มันมั่งง่าย มันเอาแต่ได้ แต่มันไม่เคยได้ แต่มันไม่เคยได้ มันไม่เคยได้เพราะกิเลสหลอกหลวงมัน

พอกิเลสหลอกหลวงมันก็ลุ่มลูกคลุกคลานอยู่อย่างนั้น เห็นไหม แต่ถ้าเราเอาความจริง มัน จะหลอกหลวงขนาดไหนมันก็เป็นเรื่องกิเลสในหัวใจของเรา มันเป็นเรื่องเวรเรื่องกรรม ถ้าการ สร้างเวรสร้างกรรมมาอย่างนี้ มันก็แสดงตัวของมันอย่างนี้เป็นธรรมชาติของมัน นี่ธรรมชาติของ กิเลสๆ ธรรมชาติของมันคือการทำลายล้าง ธรรมชาติของมันคือทำลายหัวใจของเรา ยิ่งทำลาย ใจ มันไม่เคยตาย พอใจไม่เคยตาย ยิ่งทำลายขนาดไหนมันก็มีอำนาจรอบงำมากขนาดนั้น มัน พยายามทำลายหัวใจนี้ให้อยู่ในอำนาจของมัน แล้วมันอาศัยหัวใจเราเป็นที่อยู่อาศัย

คุณพญามารสิ พญามารมันทำลายล้างเราขนาดนี้ แล้วเรายังเชื่อมั่นอยู่อีกหรือ นี่อำนาจ ทำลายล้างของกิเลสนะ ถ้าอำนาจทำลายล้างของกิเลสขนาดนี้ เราก็ต้องพยายามต่อสู้ เราต้องสู้ของ เรา อย่าให้ความถ้อยเถื่อนของอวิชชามันมาหลอกหลวง ถ้าความถ้อยเถื่อนของอวิชชามาหลอกหลวง ขนาดนี้ละ เราตั้งสตินะ ตั้งสติของเรา แล้วเราทำความสุข ไม่ให้มันคิด ให้มันสุข ให้เป็น สัมมาสมาธิ ให้มันตั้งมั่นของมัน แล้วเราวิปัสสนาด้วยการอบรมนะ อบรมหัวใจ

วิปัสสนาญาณคือการอบรมหัวใจ พยายามพิจารณาของเรา จะเป็นกายก็พิจารณาด้วยความ มั่นคง จับให้มันคั่นให้ตาย เวลาพิจารณาเวทนาที่เวทนาเป็นความจริงหรือ พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม เราพิจารณาตามความเป็นจริง ถ้าตามความเป็นจริงนี่อบรมบ่มเพาะ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันจะเฉลใจออกไป มันจะเฉลบออกไป มันเฉลบออกไป เพราะด้วยกำลังของกิเลส เพราะว่าเวลาทำเราอบรมบ่มเพาะจะให้มันศิวิไลซ์ อย่าให้มันถ้อยเถื่อน ความถ้อยเถื่อนมันเป็นสัญชาตญาณ มันเป็นธรรมชาติที่มันเป็นแบบนั้น ความถ้อยเถื่อนมันมีของ มันอยู่อย่างนั้น

แต่เราจะเอาความจริง เอาความจริงเกิดจากวิปัสสนาญาณ เอาความจริงเกิดจากการ ประพฤติปฏิบัติ ฉะนั้น เราจะใช้ปัญญาของเราแยกแยะของเราไป แยกแยะ เห็นไหม ถ้าจิตมัน อ่อนแอ จิตมันไม่มีกำลังของมัน เรากลับมาทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบแล้วกลับไปพิจารณา

มัน แยกแยะมัน ถ้าพิจารณากายก็พิจารณากาย พิจารณาเวทนาจึงพิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม พิจารณาช้ำ พิจารณาด้วยกำลังของเรา ถ้ามันปล่อยวางได้ มันปล่อยวางแล้วมันจบ นะ

คำว่า “ปล่อยวาง” นี้มันไปอีกไม่ได้ ถ้ามันปล่อยวางแล้วเราก็อยู่กับการปล่อยวางนั้น ถ้า การปล่อยวางนั้น ใครเป็นคนปล่อยวาง? จิตเป็นคนปล่อยวางใช่ไหม ที่เราจะมาช่วยเหลือจิตของเรา เราจะมาช่วยเหลือจิตเราให้มันพัฒนาขึ้นมาใช่ไหม ถ้ามันปล่อยวางแล้วมันก็ปล่อย แต่มัน ปล่อยวางแล้วเดี๋ยวมันก็จับอีก มันปล่อยวางแล้วก็เกิดอีก เพราะมันเกิดดับ ในเมื่อยังไม่สมุจเฉท ปหาน ในเมื่อยังไม่สิ้นสุดกระบวนการของมัน ในเมื่อเรายังช่วยเหลือหัวใจของเราไม่ได้ ในเมื่อ เรายังอบรมบ่มเพาะให้หัวใจของเรามันไม่ถอยถื่น ไม่อยู่ที่อารมณ์ อยู่ที่มันหลุดกระชากหัวใจ อย่างนี้ เราไม่ยอมรับสิ่งนี้ ถ้าไม่ยอมรับสิ่งนี้ ในเมื่อมันไม่ยอมรับสิ่งนี้ เราจะต้องประพฤติปฏิบัติ ของเราต่อเนื่องเข้าไป

มันปล่อยวางขนาดไหน เห็นไหม มันปล่อย แต่ปล่อยเดี๋ยวก็เกิด ปล่อยเดี๋ยวก็มี ถ้ามี คุณิ ณะที่ว่าเราเข้าไปใช้ชีวิตสัจธรรมเข้าไปแก้ไขของเรา เวลามันไม่รู้เท่ามันก็มีอำนาจเหนือเรา พอ เราใช้ชีวิตสัจธรรมเข้าไป เราพิจารณาเข้าไป พอมันปล่อย ก็เลสมันรู้แล้วว่ามีความอำนาจเท่ามัน มี ศักดิ์ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาโดยปริยัติ นี่มันไม่มีข้อเท็จจริง มันไม่มีความจริงขึ้นมา

เวลาเราตั้งสติ เรามีสมาธิ เรามีปัญญาขึ้นมามันเป็นข้อเท็จจริงของเรา มันเป็นมรรค มัน เป็นมรรคญาณ มรรคญาณมันเกิดที่ไหน? มรรคญาณมันเกิดจากนามธรรม เกิดจากหัวใจที่มัน อ่อนแอ ที่มันล้มลุกคลุกคลานอยู่ที่นี่ เวลามันเข้มแข็งขึ้นมามันมีกำลังของมัน มันมีมรรคญาณ มันมี ธรรมจักร มันมีข้อเท็จจริงของมัน แล้วมันลุกเข้าไป มันพยายามต่อสู้กับกิเลส มันจะบ่มเพาะ ความถ้อยถื่นของกิเลสให้มันเห็นโทษของมัน

เวลาทำเข้าไป พอทำเข้าไปถ้ามันปล่อยวาง พอปล่อยวางนี่ก็เลสมันรู้แล้วว่ามีความของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยนี้ไว้ แล้วมี ใจดวงหนึ่งที่มันประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริงได้ ถ้าใจดวงหนึ่งพิจารณาขึ้นมาตาม ความเป็นจริง มีมรรคญาณ มีความเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจ กิเลสมันกลัว ถ้ากิเลสมัน เห็นไหม กลัว

อะไร? กลัวสังขรณ์ี่ ธรรมจักรนี่จะเข้าไปบดบี้ จะไปทำลายมัน มันจะต้องใช้เล่ห์กลของมัน ใช้วิชาของมัน ใช้บทการทำลายของมัน เพื่อจะทำลายการปฏิบัติให้ล้มลุกคลุกคลานไป

มันกลัวธรรมะมาก มันกลัวสังขรณ์ี่มาก กิเลสนี้ไม่กลัวสิ่งใดเลย เพราะกิเลสนี้มันเข้าได้กับทุกๆ อย่าง กิเลสนี้มันเข้ากับอารมณ์ของคน กิเลสนี้มันเข้ากับวัตถุทุกชนิดที่จะพาหัวใจของคนให้หลงไหลไปกับมัน แต่เวลาสังขรณ์ี่ขึ้นมา เห็นใหม่ คุณติเวลาถือศีลขึ้นมา ศีลคือความปกติของใจ ไม่หลงไหลไปในอบายภูมิในอบายมุข ไม่หลงไหลไปกับทางโลก เวลาเกิดสมาธิขึ้นมา สมาธิมันตั้งมั่น สมาธินี้ไม่ออกแวกอแวไปกับกระแสโลก เวลาเกิดปัญญาขึ้นมาปัญญานี้มันจะถอดมันจะถอน มันจะเข้าไปทำลายกิเลส

เวลาสังขรณ์ี่มันเกิดขึ้น สังขรณ์ี่เกิดขึ้นมาจาก ใจดวงนั้น เวลามันเข้าไปต่อสู้กับกิเลส กิเลสมันเห็นเข้า กิเลสมันรู้เข้า มันเห็นธรรมมา มันหลบหลีก เห็นใหม่ มันหลบหลีก มันหลบเลี่ยงไปด้วยความถ้อยเถื่อนของมัน ถ้ามันแสดงออกด้วยความมูมานะ มันแสดงออกด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลงของมัน แต่เวลาสังขรณ์ี่มันเกิดขึ้นมาจากใจดวงนั้น ใจดวงนั้นประพฤติปฏิบัติธรรมได้จริงมันก็หลบหลีก หลบหลีกขึ้นไปแล้ว หลบหลีกไปทำไม? หลบหลีกเพราะมันเห็นธรรมมา เห็นสังขรณ์ี่ เห็นความจริงขึ้นมาที่จะทำลายล้างมัน เวลามันตีกลับมานะมันจะรุนแรงกว่านั้นไ้

สิ่งที่มันตีกลับมาสัมลูกคลุกคลานเลย ทั้งๆ ที่เราเคยทำได้ นี่สิ่งที่เราทำได้ เราบอกเราเคยทำได้ เราเคยพิจารณาได้ มันเคยปล่อยวางได้ แล้วทำไมมันทำไม่ได้ เราเคยทำได้ๆ คุณติเวลาเราปฏิบัติขึ้นมา นี่จิตมันดิบๆ เราทำให้มันสูงขึ้นมา เวลาธรรมมันผูกขึ้นมา ธรรมมันผูกขึ้นมาด้วยอำนาจวาสนา มันผูกขึ้นมามันยังมีของมัน นี่ธรรมมันผูกขึ้นมา เราไม่ได้บริหาร เราไม่จัดการ มันไม่มีงานชอบ เพียรชอบ ความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ ความชอบธรรมในมรรค ๘ มันไม่สมบูรณ์ มันไม่มีของมัน มันเกิดขึ้นมาด้วยอำนาจวาสนา มันเกิดขึ้นมาจากภพ มันเกิดขึ้นมาจากดวงใจ

แต่เวลาสังขรณ์ี่ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราสร้างสมขึ้นมา สติเราก็ก่ฝึกหัดขึ้นมา สมาธิเราก็ก่ทำมันขึ้นมา จิตที่มันดิบขึ้นมาทำให้มันสูงขึ้นมา เวลามันเดือนก็ยังคงต้องอบรมมันอยู่นี้ไ้ ที่มันถ้อยเถื่อนอยู่นี้เราพยายามจะสร้างธรรมจักรเข้าไปอบรมความถ้อยเถื่อนให้มันคลายความถ้อยเถื่อนของมันให้หัวใจดวงนี้ให้มันมีคุณธรรมขึ้นมาไ้

สติปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยนี้ไว้ให้เป็นทีบู่ชาของเรา นี้ปัญญาคุณ เมตตาคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารธนาเป็นพระโพธิสัตว์ ปรารธนา มา สร้างคุณงามความดีมาตลอดเพื่อเอาชีวิตของท่านให้พ้นไปก่อน พอพ้นไปแล้ว รู้ตามความเป็นจริงแล้ว แล้วก็วางธรรมวินัยนี้ไว้กับเรา แล้วเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีครูมีอาจารย์คอยชี้แนะอยู่อย่างนี้ แล้วเราจะน้อยเนื้อต่ำใจไปไหนละ

ถ้าเราน้อยเนื้อต่ำใจ แต่หัวใจของเรากิเลสมันดิบเถื่อนมันก็ทำอย่างนี้ แล้วความดิบเถื่อนนี้ใครสร้างมาละ? มันเป็นอวิชา มันเป็นพญามาร มันครอบคลุมใจดวงนี้มาตลอด เห็นไหม แต่เราทำมาเราก็ทำมาเป็นมรรคใจ ความอยากที่เป็นมรรค เราทำคุณงามความดีของเรา มา เราถึงมีความรู้สึกนึกคิดกันอย่างนี้ละ ความรู้สึกนึกคิดที่พยายามจะเอาชนะตัวเอง เอาชนะใจของตัวเอง พยายามจะแก้ไขหัวใจของตัวเอง โลกเขาเห็นกับเราไม่ได้หรือโลกเขาเห็นหน้าที่การงานก็คือสิ่งที่ทำงานประสบความสำเร็จไป ไอนั่งเฉยๆ ไอ้ไม่ทำอะไรเลย คนมันจะเป็นคนดีได้อย่างไร

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกนั่นละสุดยอดคน สุดยอดคนคือเอาใจของตัวเองไว้ในอำนาจของตัวเอง ใจของตัวเองที่มันเรียกร้องความช่วยเหลือ ทุกคนมันหยาบหนักมันถึงไม่เห็นใจของตัวเอง ถึงไม่เข้าใจว่ามันจะรักษาใจอย่างไร แต่เรามีศรัทธามีความเชื่อ แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เห็นไหม จนจิตใจของเรามันสูงขึ้นมา แล้วออกใช้ปัญญา จะไปปราบความถ้อยเถื่อนในใจ แล้วมันพิจารณาไปแล้ว เออ! เป็นอย่างนี้อีกแล้ว เห็นไหม นี่บอกให้ภูมิใจ ภูมิใจตรงนี้ไง ภูมิใจที่เราได้ทดสอบ ภูมิใจที่เราเป็นบริษัท ๔ เราเป็นภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราเป็นเจ้าของศาสนา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ เมื่อใดบริษัท ๔ นี้เข้มแข็ง กล่าวแก่กับคำจบบ้างของลัทธิต่างๆ ได้ แต่ในการประพฤติปฏิบัติ ความถ้อยเถื่อนในใจเราจะกล่าวแก่มันก่อนใจ เราจะแก้ไขความถ้อยเถื่อนในใจอันนี้ ถ้าเราแก้ไขความถ้อยเถื่อนในใจนี้ มันถึงมีหลักเกณฑ์ที่จะไปแก้ไขจากข้างนอก ถ้าความถ้อยเถื่อนในใจนี้เรายังแก้มันไม่ได้ เราจะมีปัญญาขึ้นมาได้อย่างไร เราจะรู้ธรรมตามความเป็นจริงที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ให้เป็นมัชฌิมาปฏิปทา มันสมควรอย่างไร

ในปัจจุบันนี้เพราะความถ้อยเถื่อนนี้แหละมันถึงอ้างอิงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเป็นของมันๆ มันรู้ของมัน มันแสดงออกโดยความเล่ห์กลอย่างนี้มันจะไปแก้ไขใคร ถ้า

มันแก้ไขใจของเราไม่ได้มันจะไปแก้ไขใคร มันต้องแก้ไขใจของเราก่อน ถ้าแก้ไขใจของเรา ถ้าเราแก้ไขได้ นี่เราช่วยเหลือใจของเราจนมันพ้นเป็นอิสระขึ้นมาได้ มันเป็นอิสระอย่างไร แล้วถ้าเป็นอิสระแล้วมันมีความสุข มันมีอิริยทรัพย์ มันวิมุตตिसุข ความสุขเหนือโลก

ความสุขที่โลกเขาปรารถนากันคือความสุขที่เขาจินตนาการ เขาเข้าใจกันว่าสิ่งนั้นเป็นความสุขๆ ใจ แต่สิ่งที่เป็นวิมุตตिसุขที่มันเป็นความจริงนี้มันเป็นอย่างไร ถ้ามันเป็นอย่างไรนะ ถ้าจิตใจมันไม่ได้สัมผัสนะ มันจะว่าศาสนานี้เป็นศาสนาที่เลื่อนลอยหรือ ศาสนาพุทธของเราเป็นศาสนาที่ไม่มีมรรคไม่มีผลหรือ

ศาสนาพุทธมันมีมรรคมีผลของมัน มีมรรค มีผลตามความเป็นจริง ถ้าความเป็นจริงมันต้องมีเหตุผลจริงขึ้นมา มันถึงจะเป็นความจริงขึ้นมาใช่ไหม ฉะนั้น ถ้าจิตใจของเรา เราปฏิบัติของเราขึ้นมาขนาดนี้ มันมีเหตุมีผลพอสมควร มันถึงเท่าทัน เท่าทันกับมาร เท่าทันกับความถ้อยของมัน ถ้าความถ้อยของมัน แต่ในเมื่อความถ้อยของมัน เราเอาธรรมะเข้าไปชำระล้าง นี่กิเลสถ้ามันหลบซ่อน แล้วกิเลสมันพลิกแพลงออกมา ความที่พลิกแพลงออกมามันจะต้องให้ผลรุนแรง ต้องการให้การกระทำของเราหมด การกระทำของเราไม่มีจุดยืน ให้ล้มไปต่อหน้ามันเลย ถ้าล้มไปต่อหน้ามันนะ มันก็สมประโยชน์ของกิเลสใจ แล้วเราปฏิบัติขึ้นมา “เออ! เป็นอย่างนี้หรือ เลิกดีกว่า” เห็นไหม เข้าทางเลย นี่มันหลับตาแล้วยังเลย พอยิ่งเสร็จแล้วก็ล้มเลย ธรรมะตายเลย ตายคาหัวใจใจ แล้วหัวใจนี้ก็โดนกิเลสครอบงำต่อไป

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาจะหลบหลีก หลบหลีก ยิ่งมากก็หลบ ความถ้อยถือนมันไม่พอใจมันก็กระพืดกระพืดเป็นธรรมดา กิเลสมันไม่พอใจเรามันก็แสดงออกอย่างนี้ ถ้าแสดงออกอย่างนี้เราจะเชื่อกิเลสหรือจะเชื่อธรรม ที่เราปฏิบัติอยู่นี้มันเป็นธรรมหรือเป็นกิเลส แล้วเวลาจิตที่เป็นธรรมพิจารณาแล้วมันปล่อยวางอย่างนี้ นี่มันคืออะไร นี่คือมันอะไร? เห็นไหม นี่มันคือผลงานของเรา นี่คือการบ่มเพาะมัน นี่เราจะบ่มเพาะดูแลแก้ไขหัวใจของเราใจ หัวใจที่มันทุกข์มันยาก มันไม่มีใครช่วยเหลือมัน เราก็กำลังทำอยู่นี้ เรา! เรา! เราคือจิตของเราเอง

เราคือจิตของเราเอง จิตของเราที่มันทุกข์มันยากอยู่นี้เพราะกิเลสครอบงำ พอกิเลสครอบงำขึ้นมา แล้วเกิดขึ้นมาถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครจะชี้เข้ามาล่ะ? มันจะชี้เข้ามาไม่ได้ ในเมื่อมันบังคับตัวมันเองไว้ มันก็มองออกไปข้างนอกมันก็ส่งออกไปเอาสิ่งที่เข้ามาพอกพูนกิเลส

แต่ในเมื่อเรามีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าจิตใจเราสงบขึ้นมา จิตใจเราวิปัสสนาขึ้นมา จิตใจเราทำขึ้นมา เห็นไหม สติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริงเพราะจิตมันจริง ถ้าสติปัญญา ๔ มันปลอม มันปลอมเพราะอะไร เพราะจิตมันดิบ พอจิตมันดิบ สติปัญญา ๔ มันปลอม ปลอมเพราะอะไร ปลอมเพราะมันสร้างภาพ เพราะมันไม่มีข้อเท็จจริง ไม่มีตัวจริง ไม่มีตัวจิตที่เป็นความจริงที่ออกไปใช้ปัญญา ไม่มีจิตตัวจริงที่ออกไปวิปัสสนา ไม่มีจิตตัวจริงที่เป็นหลักฐานที่ว่าปฏิสนธิจิตที่พาเกิดพาดาย

แต่พอจิตสงบขึ้นมา มันเข้าสู่จิตจิต เข้าสู่ความสุขของมัน นี่คือตัวจิต พอตัวจิตขึ้นมา เวลาออกใช้ปัญญาขึ้นมา ปัญญามันเกิดขึ้นมาจากเรา เห็นไหม ถ้าปัญญาเกิดขึ้นมาจากเรา นี่ที่ว่าจิตนี้เรียกร่องความช่วยเหลือ กำลังจะช่วยเหลือกันอยู่ กำลังจะบ่มเพาะกันอยู่ กำลังจะบ่มเพาะขึ้นมา ด้วยมรรคญาณ ด้วยงานชอบ เพียรชอบ คำริชอบ เพื่อให้เป็นความชอบธรรม ถ้าเป็นความชอบธรรม เห็นไหม เวลามันชอบธรรมแล้วมันใช้วิปัสสนาไป ใช้ปัญญาไป ใช้ปัญญาไป นี่ที่มันปล่อยวางแล้ว ถ้ามันโดยความเสื่อม ปล่อยวางแล้วพลังงานนี้ใช้ไปมันก็เสื่อมถอย พอเสื่อมถอยพิจารณาไปแล้วมันก็ไม่ก้าวเดิน “เออ! เป็นอย่างนี้อีกแล้ว”

แต่เวลาพิจารณาของเราไป เรามีความขยันหมั่นเพียร สร้างความสงบเข้ามา ความสุขขึ้นมา ความสุขขึ้นมาให้มันสงบระงับขึ้นมา แล้วออกใช้ปัญญา มันไปได้ ไปได้เพราะร่องรอยทางนี้เราเคยเดิน เห็นไหม นี่เจริญแล้วเสื่อม ถ้าเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมขึ้นมาเราก็บำรุงรักษาของเราขึ้นมา เดี๋ยวก็ต้องเจริญขึ้นมา เพราะมันต้องเจริญขึ้นมา แล้วเจริญก้าวหน้าต่อไป

จนถึงที่สุด นี่พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ ต่อหน้าอะไรเกิดขึ้นขอให้จับ ขอให้จับสิ่งนั้นแล้วพิจารณาไป ถ้ามันไม่เกิดขึ้น ถ้ามันไม่เกิดขึ้นมันก็เก๋ๆ เจินๆ เห็นไหม จิตมันมีอยู่ มันมีภวาสวะ มันมีสถานที่ของมันอยู่ มันมีความรู้สึกของมันอยู่ แต่มันไม่มีสิ่งใดเปรียบเทียบกับจิตนี้ออกมาแสดงตน ถ้าแสดงตนขึ้นมา ถ้าแสดงตนแล้วมันใช้มรรคญาณเข้าไปสู่ตนนั้น แล้วทำลายกับตนนั้นด้วยการวิปัสสนา ด้วยการวิเคราะห์

จะช่วยเหลือๆ เพราะจิตมันเป็นนามธรรม เพราะมันพิจารณา มันปล่อย ปล่อยแล้วมันมีอัตตา มันมีตัวตนของมันอยู่ ถ้ามีตัวตนของมันอยู่ เป็นนามธรรม เห็นไหม เราจะช่วยเหลือจิตของเรา ถ้าจิตของเรามันเป็นตัวตน มันเป็นนามธรรม มันมีของมันอยู่ ภวาสวะ ภพมันมี เพราะความคิดมันเกิดที่นี้ มันปล่อยวางสิ่งใดๆ มาหมด ปล่อยวางเพราะอะไร ปล่อยวางเพราะว่าเรา

อบรมบ่มเพาะมาด้วยมรรคญาณ ด้วยมรรค ๘ ขึ้นมา พิจารณาแล้วมันก็ปล่อยๆ ถ้ามันปล่อยแล้ว มันไม่มีอะไร มันก็เก๋ๆ เจินๆ อย่างนั้น เก๋ๆ เจินๆ มันก็มีของมันนะ เก๋ๆ เจินๆ ก็ต้องจับมา พิจารณา แต่ถ้ามันไม่ออกมาพิจารณา ไม่ออกมาพิจารณาเราก็อยุ้นั้น มีสติอยู่ที่นั่น

จิตอยู่ไหน สติเราก็อยุ้นั้น อยู่กับมัน พออยู่กับมัน เพราะสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็น ธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา สิ่งใดมีอยู่มันต้องแสดงตน สิ่งใดมีอยู่มันต้องมีของมันใช่ ไหม พอมีอยู่เดียวกับมันก็แสดงตัวออกมา แสดงตัวออกมาเพราะอะไร เพราะมันต้องเสวยใจ พลังงานมันต้องแสดงตัวแน่นอน แต่ด้วยความหลง ด้วยความเถื่อน ความถ้อยเถื่อนของมัน เห็น ไหม มันบอกว่าไม่มีไม่เป็น อย่างนี้พิจารณาไม่ได้ อย่างนี้ก็รู้เท่าแล้ว นี่มันหลบหลัง อย่างนี้ก็รู้แล้ว อย่างนี้ก็พิจารณาแล้ว อย่างนี้ก็วางมาแล้ว อย่างนี้เราเข้าใจหมดแล้ว นี่เข้าใจหมดแล้ว คำว่ารู้แล้ว เข้าใจแล้ว รู้แล้วนี่มันพูดทั้งนั้นเลย กิเลสพูดทั้งนั้นเลย ธรรมะยังไม่ได้พูดเลยนะ แต่มันพูด หมดแล้ว นี่ใจคุณความเถื่อนของมันสิ มันพูดทุกอย่างเลย รู้แล้ว เข้าใจแล้ว ดีหมดแล้ว ปล่อยวาง หมดแล้ว

ในเมื่อมันมีผู้พูด ในเมื่อมีผู้รู้ ในเมื่อมีตัวตน นี่ใจก็ตัวมันใจ แล้วพอตัวตน เห็นไหม ด้วย ความชักนำ มันชักนำให้เราออกจากความเพียรของเรา เราออกจากการบ่มเพาะมัน นี่เราจะบ่ม เพาะ บ่มเพาะให้ใจมันหายความเถื่อนหายความถ้อย ให้มันศิวิไลซ์ขึ้นมา แต่มันกลับเอาความ เถื่อนนั้นมาบ่มเพาะความศิวิไลซ์ของธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รู้แล้ว เข้าใจแล้ว ดีแล้ว ชอบแล้ว เห็นไหม เราจะบ่มเพาะมัน หรือมันจะบ่มเพาะเรา มันจะบ่มเพาะสังขารใหม่

คำว่า “เรา” คือสติปัญญา คือความจริงที่เราฝึกหัดเราฝึกฝนขึ้นมา แต่เวลาเป็นมันมันมีของมัน อยู่แล้ว อวิชชาอยู่กับจิตอยู่แล้ว ภาวสวะ ภพ ในเมื่อจิตนี้เรียกร่องความช่วยเหลือ ใจนี้เรียกร่อง ความช่วยเหลือ ใจนี้ก็คือตัวมัน ใจนี้ก็คือตัวภาวสวะ ใจนี้คือตัวภพ ใจนี้คือตัวกิเลสใจ เห็นไหม เราจะบ่มเพาะ เราจะช่วยเหลือใจดวงนี้ใจ แต่ใจดวงนี้มันมีอยู่แล้วมันก็อ้างอิงไป แล้วเราก็ไหล ตามมันไป

ถ้าไหลตามมันไป เห็นไหม เราจะตั้งสติ ถ้ามันพิจารณาไม่ได้เราก็อยุ้นั้น อยู่กับตัวจิต อยู่กับตัวจิต ถ้ามีสติปัญญาเดียวกับมันต้องแลบออกมาให้เห็นแน่นอน มันต้องแลบออกมาให้เห็น แน่นอน ถ้าแลบมานี่จับได้ พิจารณาได้ สิ่งใดที่เกิดขึ้นพิจารณาซ้ำๆ นี้จะแก้ความดียบเถื่อนของ กิเลส ถ้าไม่มีสติปัญญา เราจะเอาอะไรไปแก้ความดียบเถื่อนของมัน

ถ้าเราแก้ความดิลกเถื่อนของกิเลสไม่ได้ เราก็ปฏิบัติบูชากิเลส ถ้าเราปฏิบัติมาไม่ใช่ปฏิบัติบูชากิเลส เราจะปฏิบัติมาเพื่อชำระล้างกิเลส ถ้าเราชำระล้างกิเลส เราต้องมีสติปัญญา ถ้ามีสติปัญญาพิจารณาขึ้นไป พิจารณาซ้ำพิจารณาซาก มันพิจารณาต่อไปด้วยความละเอียดอ่อนของนามธรรม ความละเอียดอ่อนของสังขาร เห็นใหม่ มันมีสติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา มีปัญญา อัตโนมัตติ ยังมีข้างหน้าอีกมหาศาลเลย

ฉะนั้น ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราทำตามความเป็นจริงของเรา อำนาจวาสนาของคนนะ ขิปปาภิญญาปฏิบัติเร็วรู้เร็ว อย่างนี้เขาสร้างอำนาจวาสนาของเขามา เราย่นี่ล้มลุกคลุกคลานมา แต่ยังมีสติ มีปัญญา มีอำนาจวาสนาถึงตั้งใจมาปฏิบัติ แล้วถ้าตั้งใจมาปฏิบัติแล้ว เราปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยไม่หวังมรรคหวังผล ไม่หวังสิ่งใดขึ้นมา มันจะเกิดผลตามความเป็นจริง

แต่เราปฏิบัติขึ้นมาเพื่อมรรคเพื่อผล หวังมรรคหวังผล หวังนั่นละมันถ้อยเถื่อน ความเถื่อนของมันหลอกหลวงแล้ว มันตลบหลังแล้ว พอตลบหลังแล้วนะ เราปฏิบัติมาเมื่อนั้นจะเป็นอย่างไร เมื่อนี้จะเป็นอย่างนั้น แล้วไม่ได้ตามที่เรที่ตั้งใจ นี่ล้มลุกคลุกคลาน เสียใจ

โครงการของโลก โลกเขาจะทำสิ่งใดเขาต้องมีโครงการของเขาว่าเริ่มและสิ้นสุดเมื่อไหร่ ตามงบประมาณของเขา แต่โครงการของธรรม โครงการของธรรมเราปฏิบัติมาเพื่อความเป็นจริง เพื่อเป็นสังขาร แล้วธรรมอันนี้ เห็นใหม่ ธรรม รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง รสของธรรม ถ้าธรรมรสมันเกิดขึ้นมันก็เป็นตามความเป็นจริงนั้น ถ้ารสของธรรมไม่เกิดขึ้น ใครจะคาดหมาย ใครจะพยายามจะให้มันเป็นตามความพอใจของตัวเอง นั่นละกิเลสมันตลบหลัง แต่ถ้าเราปฏิบัติของเรา นี้ปฏิบัติของเราตามความเป็นจริงของเรา มีครูบาอาจารย์ของเราคอยชี้คอยนำ แล้วเราทำของเราให้มันเป็นความจริงขึ้นมา

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เห็นใหม่ พิจารณาซ้ำพิจารณาซากขึ้นมา ถึงที่สุดมันต้องขาดได้ เวลามันขาดนะ พิจารณากาย กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ พิจารณาขั้น ๕ ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ขั้น ๕ ขั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขั้น ๕ เวลามันสรุปลงแล้ว เวลามันขาด นี้เรียกร้องความช่วยเหลือ จิตที่เรียกร้องความช่วยเหลือ เราก็ได้ช่วยเหลือมาแล้วด้วยความสามารถ ด้วยความวิริยะ ด้วยความอดุสาหะ ด้วยความเพียรชอบ งานชอบ ด้วยความมุ่งมั่น ด้วยความมุ

มานะเต็มทีเลย แต่ผลละ ผลเพราะอะไร เพราะกิเลสของคน กิเลสหายาบ กิเลสกลาง กิเลสอย่าง
ละเอียด กิเลสมันแตกต่างกันไป

ถ้ากิเลสแตกต่างกันไป พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ถ้ามันถึงที่สุดแล้วเวลาขาด มาตรฐานเดียว
อริยสังขามีหนึ่งเดียว อริยสังขไม่มีสอง จะพิจารณากายเป็นโสคาบันก็พิจารณากายเป็นโสคาบัน
พิจารณาเวทนาเป็นโสคาบันก็พิจารณาเวทนาเป็นโสคาบัน พิจารณาจิตเป็นโสคาบันก็พิจารณาจิต
เป็นโสคาบัน พิจารณาธรรมารมณ์เป็นโสคาบันก็เป็นโสคาบัน โสคาบันเหมือนกัน แล้วเวลาสรุป
แล้วเหมือนกันหมดเลย กาย เวทนา จิต ธรรม เวลามันขาดแล้วก็ไปเป็นโสคาบันเหมือนกัน ไม่มีใคร
เหนือใคร ไม่มีใครเลิศเลอกว่าใครหรอก นี่เวลาเป็นโสคาบัน

คูตีเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเป็นพระอรหันต์ เห็นใหม่ เวลา
สาวกสาวกที่ปฏิบัติแล้วเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน นี่พระอรหันต์ก็คือพระอรหันต์ มีความรู้
เหมือนกัน มีความสะอาดบริสุทธิ์เหมือนกัน แต่อ่านาจาสนาที่สร้างมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าประเสริฐกว่า ประเสริฐกว่าเพราะสร้างสมมาเป็นพระโพธิสัตว์ ลงทุนลงแรงมากกว่า
แล้วผู้ที่เป็นสาวกสาวกที่ฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติวันเดียวก็เป็นพระอรหันต์แล้ว
๗ วัน ๘ วัน คูตีพระโมคคัลลานะ ๗ วัน พระสารีบุตร ๑๔ วัน คูตี ยสะพัง ๒ ที่เป็นพระอรหันต์
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ล้มลุกคลุกคลานต่อสู้กับกิเลสของตัวมาจนถึง
ที่สุดแล้วเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา เห็นใหม่ คูตีคนเราปฏิบัติมาแล้ว เวลาสำเร็จ
แล้วเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน มีธรรมเหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม เวลาสมจเฉทปหานแล้วโสคาบันเหมือนกัน
แล้วโสคาบันเป็นแบบใดละ? โสคาบันมันต้องมีเหตุมีผล เวลามันมีความเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจ นี่
เราดูแลของเรา เรายังรักษาใจเรา เราปฏิบัติของเราเพื่อคุณงามความดีของเราละ คุณงามความดีอันนี้
เงินทองซื้อไม่ได้ ถ้าเราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วเราไม่มีศรัทธาความเชื่ออย่างนี้ เราจะใช้ชีวิตของเรา
ไปแบบโลกๆ นะ ดูโลกที่เขาใช้ชีวิตกัน เขาใช้ชีวิตกันนี้น่าเสียดายไหม

เกิดมาเป็นมนุษย์ ถ้าหาทรัพย์ทางโลกมันก็จะได้ทรัพย์ทางโลก ถ้ามันหาอริยทรัพย์ใน
หัวใจ มันจะได้อริยทรัพย์ในหัวใจ แล้วถ้าคนหาอริยทรัพย์ในหัวใจ แล้วประพฤติปฏิบัติถ้ามันไม่
ถึงโสคาบัน ยังไม่เข้าถึงโสคาบันจะอย่างไร ถ้าเราจะหาทรัพย์ในหัวใจเราก็พยายามทำของเรา
ถ้าทำของเรา อย่างน้อยภพชาติต้องสิ้นเข้า เพราะการประพฤติปฏิบัติมัน ถ้าเราทำตามข้อเท็จจริง

ทำความเป็นจริงแล้วมันจะเข้าสู่ เพราะอะไร คุณน้ำหยดลงหินทุกวันหินมันยังกร่อน นี่ข้อเท็จจริง เพราะมีน้ำหยดลง

นี่ก็เหมือนกัน เรามีสติมีปัญหา เราทำของเราอยู่ทุกวัน ถ้าเราทำของเราทุกวันแล้วพยายาม ปฏิบัติของเราให้เสมอดันเสมอปลาย ทำของเราด้วยความมุมานะด้วยความหมั่นเพียรของเรา นี่ มันก็จะเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม ชีวิตนี้เราถึงว่า ถ้าชีวิตนี้ของคนต้องอยู่ทางโลกเขา ประกอบสัมมาอาชีพของเขา แต่ก้อย่างที่ทางธรรม ทางธรรมนี้เพื่อประดับเป็นเกียรติยศในใจ เพราะใจเรียกร้องความช่วยเหลือ ประดับไว้ในใจ แต่เวลาเราหาอยู่หากินทางโลก อันนั้นมันเป็น ประโยชน์ทางโลกที่เขาเห็นได้ แต่การประดับเกียรติไว้ในใจ เราไม่ทิ้งหัวใจของเรา แล้วถ้าเรา ปฏิบัติตามความเป็นจริง เราออกมาปฏิบัติ เราออกมาหาอริยทรัพย์ นี่ชีวิตนี้มันมีค่า

แต่โลกเขามองกันอย่างนั้นแหละ โลกจะมองอย่างไรก็แล้วแต่ ทุกคนตายหมด จะมั่งมีศรี สุข ทุกข์จนเชียวใจ จะประสบความสำเร็จ จะคนไร้บ้านไม่ประสบความสำเร็จ...ตายหมด! ตาย หมดเลย

แต่ถ้าเราปฏิบัติ เห็นไหม เรารักษาใจของเรา ใจของเรามันพ้นจากกิเลสแล้วไม่มีการตาย การเกิดและการตายมันสมมุติ ชีวิตนี้ ชีวิตของมนุษย์นี้ตายได้ จิตนี้ไม่เคยตาย พอจิตไม่เคยตาย พอ มันสิ้นสุดแห่งทุกข์แล้วมันถึงเข้ากับสิ่งที่ไม่เคยตายไป ไม่เคยตายแล้วไม่เปลี่ยนแปลงด้วย ไม่เคย ตาย แต่เวียนเกิดเวียนตายในวัฏฏะ ถ้าชำระกิเลสสิ้นไปแล้วไม่ตาย ไม่เปลี่ยนแปลง ไม่เกิด ไม่มีสิ่ง ใดเข้าไปเป็นประเด็นในหัวใจ สิ่งนั้นจะประเสริฐที่สุด นี่ชีวิตที่เราเลือกเอา ชีวิตโลกและชีวิต ธรรม เอวัง